

Olcso cseh ágytoll!
 5 kilo: új fosztott 9.60 K, jobb 12 K, fehér pelyhűpaha fosztott 18 K, 24 K, hófehér pelyhűpaha fosztott 30 K 36 K
 Szállítás portmentes, utánvétel. A kicserélés és visszavétel portmentesítés ellenében megengedjük. 10914
 Benedikt Sachsels, Lobes 279.
 Post Pilsen, Böhmen.

Schicht-szappan

Mindenütt kapható! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva.

10468

VASÁRNAPI UJSÁG

42. SZ. 1904. (51. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: NAGY MIKLÓS. MIRSZATH KÁLMÁN. BUDAPEST, OKTÓBER 16.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt egy évre 24 korona, félévre 12. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egy évre 16 korona, félévre 8. A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) egy évre 10 korona, félévre 5. Külföldi előfizetésekre a postai költség megfizetésével is csatlakozhat.

LOTZ KÁROLY.
1833-1904.

Bölcsője idegen földön ringott. Gyermekkorának összes emlékei más égalhoz, más emberekhez tapadtak. Midőn a nyilvánosság előtt szerepelni kezdett, még alig értette, alig beszélt a nyelvünket. És most, a midőn koporsója mellett állva, félszázados művészi tevékenységére visszagondolunk, úgy érezzük, hogy Lotz Károly érzelmei és gondolkodásmódjában legmagyarabb festőművészeink egyike volt; olyan művész, a ki nélkül nagyon hézagos volna a múlt századi magyar képzőművészet története.

A magyar föld átalakító ereje kevés embernél bizonyosodott be olyan fényesen, mint a mi Lotz Károlyunknál. Mint egy hessen-homburgi mérnök fia, magyar születésű anyjával serdülő ifjú korában költözött be hazánkba s mert megszerette a magyar földet és intézményeinket, nemcsak nyelvünket sajátította el teljesen, hanem csakhamar minden ízében igazi magyar emberré is lett.

Ennek az átalakulásnak az akkori idők is nagyon kedveztek. A magyar nemzet, az elnyomatás sötét napjai után, ébredni kezdett dermedtségéből. A magyar lantról tüzes, lelkesítő hazafias dalok repültek szét az ország minden zugába; a színpad deszkái a magyar történet nagy alakjaival népesültek meg; a hangversenytermekbe utat tört magának a sokáig lenézett, háttérbe szorított magyar népzene s a fiatal magyar képzőművészek történetünk legemlékezetesebb mozzanatait örökítették meg vásznaikon, melyek még ma is példányképei a magyar történeti festészetnek.

A fiatal Lotz Károly szívére, lelkére erős hatással volt a nemzeti érzelmei ilyen hatalmas fellendülése. Becsülni tanulta, megszerette a magyar népet. Legelőször is a festői vonások kötötték le érdeklődését. Az Alföld messze ter-

jedő pusztái híres méneseikkel, délceg csikósaikkal, a nádfedelű korcsmák betyár romantikákkal valóságos varázserővel hatottak a fiatal képzőművészre, aki már első műve: a *Magyar tájkép*ben oly erővel tudta kiemelni a jellegzetes vonásokat, hogy azon Petőfi előadói hűségét vélték fölfedezhetni bírálói. Aztán megfestette a *Lóvásárt*, az *Alföldi pusztai fiát*, a *Szerelmes betyárt* s ezek után már úgy kezdtek beszélni róla, mint a magyar népelet egyik legszerezesebb ábrázolójáról. Pályájának ezt a korszakát a Nemzeti Múzeum képtárában a *Ménés a zivatárban* és a *Gulya-üvöltés a Tiszánál* képviseli. Mindezek a hatvanas évek elején készültek s ha az akkor megjelent képes lapokat forgatjuk, érdekes tájékoztatást nyerünk tevékenysége felől. Nagybárá a pusztai élet jelenetét festi, de már kísérlet tesz a magyar költők illusztrálásával is, érdekes rajzokat készítve Petőfi *János vitéz*-éhez.

Majd a mint mindinkább otthonossá lesz nálunk, megismerkedik hazai történelmünkkel s annak nevezetesebb mozzanataiból merít inspirációt. Tárgyainak egy részéről inkább csak tanulmányozás, mint értékesítés céljából, kartonokat készít s ezek a kartonok aztán arra bírják az illetékes köröket, hogy a fiatal művész nagyobb mérvű foglalkoztatásáról is gondoskodjanak. Így támadnak a városi Vigadó, azután a Nemzeti Múzeum lépcsőházának s a Tudományos Akadémia nagytermének freskói, majd ritka képességének legfényesebb igazolásul az Operaház páratlanul díszes mennyezete, az Olympus örökszép költészetével.

Ezekben a freskóknak Lotz eleinte mesterének: a bécsi Rahlak befolyása alatt áll: alakjai úgy a Vigadót díszítő *Tündér Ilonában*, mint a Nemzeti Múzeum lépcsőházának allegorikus ábrázolásaiban nem ritkán merevek és feszesek; szintén a bécsi mester hatására emlékeztetnek az Akadémia dísztermében látható freskók is, melyek a magyar irodalmi és művelődés középkori történetéből vett mozzanatokot tüntetnek elénk; később azonban Tiepolo remekei ragadják meg képzelődését s a veneziai mester arra bátorítja, hogy szárnyait ő is kibontsa és merészebben törjön az önállóságára. Műveiben mindinkább előtérbe nyomulnak az egyéni vonások s ecsetje 1884-ben már valóságos diadalt ül az Operaház mennyezetének díszítésénél, s olyan művet teremt, melyet hazai képzőművészetünk történetében bátran nevezhetünk korszakalkotónak. Ez a kompozíció az Olympust tünteti elénk mély jelentőségű költészetével, hat különböző, de egymással azért mégis szerves összefüggésben álló csoportozatban.

Ez a nagy mennyezetkép, mely a különböző zenei hangulatokat a

LOTZ KÁROLY. Stralisky fényképe után.

edő pusztái híres méneseikkel, délceg csikósaikkal, a nádfedelű korcsmák betyár romantikákkal valóságos varázserővel hatottak a fiatal képzőművészre, aki már első műve: a *Magyar tájkép*ben oly erővel tudta kiemelni a jellegzetes vonásokat, hogy azon Petőfi előadói hűségét vélték fölfedezhetni bírálói. Aztán megfestette a *Lóvásárt*, az *Alföldi pusztai fiát*, a *Szerelmes betyárt* s ezek után már úgy kezdtek beszélni róla, mint a magyar népelet egyik legszerezesebb ábrázolójáról. Pályájának ezt a korszakát a Nemzeti Múzeum képtárában a *Ménés a zivatárban* és a *Gulya-üvöltés a Tiszánál* képviseli. Mindezek a hatvanas évek elején készültek s ha az akkor megjelent képes lapokat forgatjuk, érdekes tájékoztatást nyerünk tevékenysége felől. Nagybárá a pusztai élet jelenetét festi, de már kísérlet tesz a magyar költők illusztrálásával is, érdekes rajzokat készítve Petőfi *János vitéz*-éhez.

Majd a mint mindinkább otthonossá lesz nálunk, megismerkedik hazai történelmünkkel s annak nevezetesebb mozzanataiból merít inspirációt. Tárgyainak egy részéről inkább csak tanulmányozás, mint értékesítés céljából, kartonokat készít s ezek a kartonok aztán arra bírják az illetékes köröket, hogy a fiatal művész nagyobb mérvű foglalkoztatásáról is gondoskodjanak. Így támadnak a városi Vigadó, azután a Nemzeti Múzeum lépcsőházának s a Tudományos Akadémia nagytermének freskói, majd ritka képességének legfényesebb igazolásul az Operaház páratlanul díszes mennyezete, az Olympus örökszép költészetével.

Ezekben a freskóknak Lotz eleinte mesterének: a bécsi Rahlak befolyása alatt áll: alakjai úgy a Vigadót díszítő *Tündér Ilonában*, mint a Nemzeti Múzeum lépcsőházának allegorikus ábrázolásaiban nem ritkán merevek és feszesek; szintén a bécsi mester hatására emlékeztetnek az Akadémia dísztermében látható freskók is, melyek a magyar irodalmi és művelődés középkori történetéből vett mozzanatokot tüntetnek elénk; később azonban Tiepolo remekei ragadják meg képzelődését s a veneziai mester arra bátorítja, hogy szárnyait ő is kibontsa és merészebben törjön az önállóságára. Műveiben mindinkább előtérbe nyomulnak az egyéni vonások s ecsetje 1884-ben már valóságos diadalt ül az Operaház mennyezetének díszítésénél, s olyan művet teremt, melyet hazai képzőművészetünk történetében bátran nevezhetünk korszakalkotónak. Ez a kompozíció az Olympust tünteti elénk mély jelentőségű költészetével, hat különböző, de egymással azért mégis szerves összefüggésben álló csoportozatban.

Ez a nagy mennyezetkép, mely a különböző zenei hangulatokat a

Tornaszser
 egy a hadsereg, mint iskolák részére készen vagy megrendelés szerint kapható
Lopos Gyula
 tornaszser-készítő
 Budapest, III. ker., Zeigmond-u. 102.
 Árjegyzék kívánatra megküldetük. 10590

SERRAVALLO
China-bora vassal.
 Erősítő-szer-gyöngék, vörösgyöngék és lábadosok számára. Étvágygerjesztő, idegerősítő, vérjavító szer. 10246
 2000-nél több orvosi vélemény. Kétféle íz.
 J. Serravallo — Trieste-Barcola.
 Kapható a gyógyszertárakban 1/2 literes üvegekben K 2.40 és 1 literes üvegekben K 4.40.

Ingyen és bérmentve
 kapja mindenki legújabb nagy árjegyzékem 900 képpel, melyek mindennemű órákat, arany- és ezüstárakat ábrázolnak eredeti gyári árakon. Országjáró raktár.
Max Böhnel
 órák, Wien, IV., Margaretenstr. 38. P.
 Ca. kir. Államhivatalnokok szállítóját. Üzletalapítás év 1840. Kétféle Páris 1904. Grand Prix és Aranyérem. 10584

Kováts Béla
 kocsigyártó
 Budapest, V. László-ker. 3.
 Ajánlja ugyan nem modern hűtő raktárát.
 Alapítástól 1886. Képes árjegyzék bérmentve

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

KIRNER JÓZSEF
 cs. és kir. udv. puskműves, az olasz király ő felségének udvari szállítója,
 BUDAPESTEN raktára: IV., Bécsi-utca 2., gyára Róza-utca 7.
 Dúsan ellátott raktár legújabb szerkezettel kettős vadász-jegyekből, golyófejekből, amerikai Winchester serétes ismétlő fegyverek, forgópisztolyok, szalonfegyverek és pisztolyok, töltények és vadász-szerekből, melyek jóságáért kezkesedik.
 (Alapítástól 1808. évben.)

PARÁDI ÜVEGGYÁR RAKTÁRA
GÖRÖG ISTVÁN
 BUDAPEST
 M. ker. Kossuth Lajos utca 15. sz.
 Nagy választék mindenféle üvegekben. Asztali készletek szb.
 Igen jutányos árakon.

DAVID KÁROLY ÉS FIA
 Telefon szám 41-49.
 doboz-papíráru és szab. fémkapocsgyára
 Budapest, I., Mészáros-utca 38. 10651
 Gyár: Papírtányért, bonbonliert és jardinet-dobozokat. Sajtoló kerek dobozokat, légmentesen elszártható, összehajtható dobozokat pólyák, lőgyapot, stb. esomagolására. Híntődobozok, valamint kússott lames-oszlopok tetszés szerinti nagyságban. Teásdobozok 1/4 kgr. től 10 kgr.-ig, valamint 6, 10 és 20 literes tea esomagolásához. Szekrényosztok és köpüládapapír legújabb szín és kivágásban.
 Allandó kiállítás a fenti cikkek közül a városligeti iparsarnokban megtekinthető.

Cs. és kir. kizár. szabadalmazott világító-kályha-gyár
Krén I.
 Székesfehérvár.
 A jelenkor legjobb kályhái.
 Kívánatra küldök ingyen és bérmentve képes árjegyzéket.

Villamfelszerelési vállalat.
 10608
 Villamos világítás és motorok, telefon, házi-áram és villanberendezés, a biztonságos szabályok szerint eszközöl.
 Id. RIEDER OTTO,
 BUDAPEST,
 IV., Irány-utca 20. sz. (Király-bazár.)

„BLÖFF!!“
 legújabb átmeneti double-kabát frt 14 és feljebb, divatos Saecoöltöny frt 15 és feljebb csakis 10505
KOCH TESTVÉREKNÉL
 Legnagyobb férfi-, nő- és gyermekruha-áruház
KAROLY-KÖRUT 26.

8 napra próbaképen
 küldöm mindenkinek valódi nikkell-horgony Roskopf-remon-tóir-órát.
 Ezen órák erős Roskopf-rendszerű pont. szab. horgonyművel és erős nikkel-köpenyvel bírnak. Ára lánczsal és tokkal frt 2.30. Két darab csak frt 4.50. Három évre szóló írott jótállási bizonylat minden órához csatolva van. Székküldés csak utánvételre:
Josef Spiering
 Wien, I., Postgasse 2.-23.

Pillanatnyi fényképek után.

LOTZ KÁROLY FIÁVAL ÉS SIBEL SZOBORÁSTANÁRRAL MŰTERMÉ ELŐTT.

LOTZ KÁROLY LEÁNYÁVAL, KORNÉLIÁVAL KALTEN-LEUTGEBENBEN 1902-BEN.

maestrosától az allegorik jellemzi a görög mythologia személyeivel, világos, átlátszó s a mellett annyira könnyed, hogy minden egyes részlete a természetesség csodás bájával hat reánk. Lotz Károly úgy a tervezésben, mint a kivitelben valóságos virtuóznak mutatta magát s nem egy helyen mintaszerű példáit adta a freskó-festő művészetének.

Hasonló bravourt fejtett ki később az új parlament s a magyar kir. kuria épületének díszítésénél. Az első helyen két mennyezetképe van s ezek közül Magyarország apotheosisa májusi reggelre emlékeztető világitásával egyike a legmegragadóbb mennyezetképeknek. Méretek tekintetében legnagyobb alkotását a Kuria épületében csodálhatjuk. Ezen *Justitia* fenkölt alakja uralkodik monumentális hatással. Egyes csoportozatai, ritka világossággal, az igazságszolgáltatás földadatait magyarázzák.

Mesterünk a vallásos festészet terén is szerzett érdemeket. Az érzület emelkedettségéről és nemességéről tanuskodó művei a pécsi székesegyházban, a budai Mátyás-templomban, a lipótvárosi bazilikában s a ferenczvárosi templomban fokozzák a hívők áhitatosságát. Míg a nyilvános épületek és templomok díszítésére szánt freskó-képek festésénél első sorban a monumentális jelleg visszaadására törekszik, a fővárosi magánpaloták dekorálásánál a könnyedséget és tetszetőséget tartja szem előtt. Legörömelebb a földi élet kellemét, a vigalmak gyönyöreit és mámorát büvöli elénk. Így látjuk ezt a gróf Károlyi Sándor palotájának lépcsőházában festett *Auróra*-n s gróf Károlyi István rokokó-táncztermének mennyezetén, mely egyike a kecses ábrázolás mesterműveinek.

És Lotz Károly ily monumentális művek alkotása mellett még arra is szakított időt magának, hogy jellegzetes hasonmásokat fessen. Ezt a művészt nem véntették meg az évek s az utóbbi időkben gyakrabban mutatkozott fizikai szenvedések. Mindvégig fiatalos erővel, tüzzel, lelkesedéssel forgatta az ecsetet, s fájdalmasan esik elgondolnunk, hogy a kiállításokon nem találkoznak többé az ifjúság báját lehellő fiatal leány-arczépeivel, nagyobb kompozíciókhoz készített vázlataival s erőtől duzzadó tanulmányaiival. Vigasztalást csak az nyújthat nekünk, hogy művészi genie-jének termékeit kivétel nélkül sajátunknak mondhatjuk. Lotz Károly, művészetünk eme nagy indigenája, magyarságát azzal is dokumentálta, hogy kizárólag csak hazájának dolgozott, s a

Moretti Gusztáv tanár amateur felvétele.

LOTZ KÁROLY MŰTERMÉBEN NEJÉVEL ÉS LEÁNYÁVAL

HAZA MENTEM...*

Haza mentem kis falunkba
Egy tavaszi délután.
Hittem, hogy rám várva-várnak,
De senki sem várt reám.

Nézegettem, itt azóta
De minden megváltozott!
Eresz-alján fecske sem költ,
Más vidékre távozott.

Így tündöve, szemtől-szembe
Egy legényke jött velem.
Gondoltam, hogy egyről-másról
A legényt kikérdezem:

Mondd csak, mond csak, falutokban
Az a honvéd él-e még,
Ki a régi nagy időkről
Annyi sok csodát regélt?!

Él-e még a gazdag molnár,
Ki oly szépen faragott
S zöld zsalukkal díszítette
A virágos ablakot?

Él-e még itt az az árva
Almavirág képű lány,
Kinek annyi ifjú ember
Elmerengett szép dalán?

S elszámláltam a legénynek
Még egy egész sor nevet.

* A szerzőnek a Petőfi-Társaság 1904. október 9-iki ülésén székfoglalóul felolvasott egyik költeménye.

Szana Tamás.

De hiába! kérdésimre
Nem jött tőle felelet.

Talán nem is itt születél
Ebben a kis faluban?
«Itt születtem! itt mindenki
Ismerősöm, jó uram!

«Csakhogy kiket említettél,
Egyiket se láttam én!
Hanem mégis, mintha őket
Valamiről sejténém!

«Szép időbe, ünnep napján
Ha falunkat elhagynom
S temetőnkben a fejféknak
Felírásit olvasom:

«Ott látok kövekbe véste
Ilyen forma neveket.
Rég élhettek, nagyon régen,
Itt azok az emberek!»

Elsápadtam, a lelkemre
Észrevétlen köd borított.
Isten veled! messze-messze
Vezet még a vándorút!

S hogy kijöttem kis falunkból:
Mégcsendült az estherang
És azóta a szívemben
Cseng e siró, méla hang.

Nógrádi Pap Gyula.

A FEKETE FOGAT.

(A mi kőházi mesénk.)

(Folytatás.)

Írta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Borka egy darabig csak elbeszélgetett az öreg hajdúval, elmondta neki, hogy holnap új ködmönt kap apjától a vásárban, mert férjhez megy mindszentkor a szlatinai juhászhoz.
— Milyen ember? — kérdezősködött a hajdú.
— Nyolezvan juha van. Gyönyörű, szemenedett anyabirkák és kosok.

— Ej, te golyhó, úgy látom, hogy inkább a kosokhoz mégysz férjhez, mint a juhászhoz.
— Mit csináljon egy szegény zsellérleány?
— No és a juhász milyen?
A leány vállat vont.

— Hát csak olyan, mint a milyen szokott lenni a juhász. Két szeme van, meg egy bajusza, meg egy nagy bárányszőr sapkája. Ez az egész.

Inkább csak a ködmönt szinezte ki Borka, hogy milyen lesz, gubacs színű, piros tulipánokkal kivarrrva, közbe egy-két fehér szegfű. Az ősi nemzeti viselet leginkább a hegyek közt maradt fenn; most is zöld szoknya van Borkán piros galandokkal átkötve a darázs-vékony derekán, hozzá a fehér ingváll, meg a hátul félig felhajtott felső szoknya alul kilátszó «rubács» kiadják a veres-fehér-zöld színeket.

— Nekem is épen ilyen lányom van, — mondá a vén hajdú, a mint elnézegette a szép, kedves arcát, szelid szemét.

— Az is férjhez megy?
— Már férjnek van. Helyerevaló, takaros, pipes menyecske.

— Mi a férje?
— Az a mi én, hajdú.
— Kinél?
— Egy kicsit nagyobb úrnál, mint én, — dicselkedett a hajdú — a kormánybiztosnál, gróf D. Károlynál. Szép dolog az, húgom.

— Már micsoda? A grófság? — kérde Borka mosolyogva.

— A hajdúság, szívem.
Borka fitymálól fog fitorította el ajkszéleit, úgy hogy a fehér rizskása foga is kicsillant.

— Ej, ugyan hát épen az, a mi a juhászko-

LOTZ KÁROLY FALFESTMÉNYE A BUDAVÁRI MÁTYÁS-TEPLOMBAN.

III. Calixtus pápa a nádorfehérvári diadal emlékére elrendelt a déli harangszót.

dás. A juhász a juhokat őrzi, a hajdú pedig őrzi a szolgálót vagy a kormánybiztos. A juhász bottal őrzi, kegyelmed pedig egy kardot tart a vállá mellett. Micsoda bohóság!

— Nem érted te azt, kis macska. Hogy ezt a kardot így tartom most meztelenül a vállamnál, annak jelentősége van. Az annyit tesz, hogy a tekintetes úr most helyettese a kormánybiztosnak s dukál neki ez a parádé.

— Hát olyan nagy úr a kormánybiztos?
— A bizony nagy úr, lelkem, azt már katona strázsálja, mert ő meg az egész kormánynak a helyettese.

— Aztán hol lakik a kormánybiztos?
— Az most Szécsényben székel.
— Hát a kend leánya is ott lakik?
— Nem, most itthon van látogatóban, nálam.

— Talán összejött az urával?
— Olyas valami, jól pedzed, — hagyta rá a hajdú kedvetlenül.

— És melyiken van a hiba? — kérdezte Borka kíváncsian. Érdekelte ez a tárgy.

— Mondhatnám fiam, így is, úgy is, — szólt az öreg némi habozással és zavarral, — mondhatnám akárhogy, ha én csak valami Kovács András volnék, de mivelhogy én Kovács András hatóságai személy vagyok, hát megmondom neked az igazat, az én Eszterem a hibás.

— Hm, talán nem csak a kormánybiztos helyettesíti valaki, hanem a kormánybiztos hajdúját is?

— Ejnye mézesbábú, de csunya szájad van! Hátrahőköl, mint a kit mellbe ütnek, a kard is kiesett a kezéből.

— Szurok a markába, bácsi, — nevetett Borka. — Látszik, hogy az elevenjére tapintottam.

— Finom csirke lehetsz, — dohogta az öreg hajdú, röstelkedve hajolván le kardjéért, — hogy annyira otthon vagy a tyukok szokásaiban.

— Azaz, hogy van eszem.
— Meg talán hallottál is valamit? — tapogatózott az öreg.

— No, majd egész Kékkőig szalad az ilyen? Mintha nem volna otthon is elég ilyenfajta história.

— Hát, tudod, a roszt birt nem kell kocsira ültetni. Elmegy az még messzebb is.

— De hát minek engedi bátyóka az ilyen bünt, ha tudja?

— Hja, fiam, sok dolog van a világon, a mi ellen nem tobot az ember. Aztán csak azt gondolom, hogy minden asszony asszony. Bűnbefogatatik az ember.

— Jó, jó, — felelt Borka, — de a bünt a hol érzük, kigyomláljuk, Isten úgy akarja, s ha a kend kertjében van a gíz-gaz, annál inkább a kend kötelessége.

— Úgy ám, gyerekeském, jól mondd, az Istent, ő valóban hatalmas, de ő odafent van, idelent a földön más hatalmasok vannak és ha ezek akarják, ki szögülhetne az ellen?

— Csak talán nem a kormánybiztos grófról van szó?

— Ne te ne! Mingyárt a szájadra ütök. Így évelődtek, beszélgettek jó ideig, míg végre kijött a kancelláriából egy irnokféle.

— Komoly a dolog, — szólt a kabátos ember hangosan, majd valamit ügött a hajdúnak. Az öreg hajdú fehér lett, mint a fal.

— Csak tán nem? — dadogta balkan, mire a kabátos bicceztett a fejével és eltávozott az udvarból, a parokhia irányában.

— Azt mondja, hogy komoly a dolog, — vette fel a fonalat Borka. — Hiszen lehetlenség, csak nem akarják börtönbe vetni. Mit gondolt bátyóka?

— Nono, fiam, bolond világot élünk, — felelte a hajdú komoran. — Én magam is azt hiszem, hogy abból a holnapi ködmönvásárlásból aligha lesz valami.

— Szent Isten, mit mond! Ne ijesszen meg bácsi, mert megharagszom.

— Háborús világot élünk, az ember mostan olcsó s az urunk, köztünk legyen mondva, kegyetlen ember, azaz katonaság természetű, azaz hogy nem dolgozik szentelt vízzel, de még a deressel sem, azt tartja, hogy az csak békeidőre való. Azonfelül pedig, de már ez igazán magunk közt maradjon, nincs ki valamennyi kerek; tavaly, mikor a szabadságharc kezdődött, a pecsovis muszkavezető nagy urakkal tartott, Forgách Sándor grófnak volt a hátramosztója, egyszer aztán megfordult és azóta sokkal nagyobb magyarnak kell mutatkoznia, mint kellene, mert különben senki sem hinné el, hogy elég jó hazafi; olyan mint a hóhér

Könyves Kálmán kora.

Szent István kora.

Nagy Lajos kora.

FALFESTMÉNY A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA DÍSZTERMÉBEN.

MENNYEZETI KÉP A VI-VII. KERÜLETI KÖR DÍSZTERMÉBEN.

LOTZ KÁROLY FESTMÉNYEI.

A MŰVÉSZETEK. — Falfestmény a Magyar Nemzeti Múzeumban.

A MAGYAR KIRÁLYI OPERAHÁZ NÉZŐTERÉNEK MENNYEZETE.

LOTZ KÁROLY FESTMÉNYEI.

azóta, mint a veszett kutya, nem lehet attól jót várni. Azért jobb, ha a legroszabbra készülsz el. Tegnapelőtt is Sztrégován járva, elfogtunk egy hurbanista lutheránus papot, azt parancsolta a nemzetőröknek, hogy minden ítélet nélkül dobják be a kútba, a mint hogy be is dobták.

— És azután? — szólta hűledeve a leány.

— Azt már csak a pap tudná megmondani, hogy azután mi történt vele, a pokolba ment-e vagy a mennyországba?

E pillanatban újra kinyílt a kancellária ajtaja s roskadozva, halálos verejtékekkel az arcán kitántorgott Kobilnyik János a két dárda ember kíséretében. Utánuk vonultak a hadnagy, az őrmester meg a káplár.

Révetegen tekintett szét az ambituson, különben is sűrű köd gomolygott a déli eső után, úgy hogy észre se vette Borkát, csak mikor az eléje lépett.

— No ugyan soká tartott, — szólta meg.

Az öreg fázékonyan rázkódott össze e hangra s rekedten hörögte:

— Felakasztanak Borka. — Azután kiterjesztvén karjait, fájdalmasan kiáltá: Ne engedj, Borka!

Csak ez az egy lény volt, a ki ő hozzá tartozott, ehhez fordult, ehhez fohászodott.

— Ugyan ne bomoljék kend, éds apám! Hiszen az lehetetlen! No, mért nem szóltok hát jó emberek, hogy nem úgy van? Mit meresz-titek rám a szemeteket?

A hadnagy tartotta illőnek megszólalni nagy páthoszszal.

— Nyugodj meg leány, a dolog úgy van, a hogy mondatik. Példára van szüksége a népnek, elretentő példára, meg kell halnia, mert megcsufolta fegyvereinket, mert ellensége a hazának. Isten legyen neki irgalmas.

— De hiszen két testvérbátyám szolgál a honvédeknel, — szólta a leány kigyulladt arc-czal — hadd lássam hát, ki az, a ki ezt az ítéletet merte kimondani? Vagy csak tréfálnak velem? Halálra nem szoktak senkit sem ítélni egy pajkos mondásért. Elmegyek én magához a királyhoz is, ha kell.

A segéd-tanító hadnagy felhúta a szemöld-jeit.

— Leány, te magad is vétkezel, de én bedu-gom a füleimet. Tudnod kellene, hogy nincsen király.

— De van Isten! — mondá a leány.

— Csakhogy az nem veletek tart, te kutya-házi — főrmedt rá a szűcs-őrmester.

(Vége következik.)

RADNÓTHYNÉ.

Színzmű 3 felvonásban, írta Kampis János. Először előadták a Nemzeti Színházban október 8-án.

A Nemzeti Színház a mult hét végén adta az első eredeti újdonságát a téli sasonban. Egy a házias élet köréből vett társadalmi színművet mutatott be. *«Radnóthy»* a címe; szerzője Kampis János. Új név a színpadon: bár a viselője egy termékével megfordult már a Nemzeti Színházban. Innen-onnan kilenc éve lesz, hogy *«Megyei Élet»* című vígjátéka ott színre került Muzslai János név alatt. E helyett most a családi névén kopogtat a sikerért. Az nem mosolygott reá első ízben. A régi névhez kedveltség emléke fűzi. Valószínűleg innét a névcsere s itt a kilenc éves hallgatásnak nyitja is. Nem vált hátrányára ez a hallgatás.

A *«Megyei Élet»* és a *«Radnóthy»* közé azonban legalább is egy szindarab a kézirat-főjka számára esik. A két mű között, különö-sen szerkezetre nézve oly szembeszökő a különbség, hogy valami közebe fejlődési foko-zatot kénytelenül sejtíteni kell. Legyen bár-miként, maga *«Radnóthy»* is sokszoros átdol-gozás, összevonás eredménye lehet, — a mi érdem az íróra. Emberei szorosan csakis annyit

beszélnek, a mennyit ép a helyzet megkíván: itt-ott talán az értelem rovására is túltömörítve; nincs indokolatlan járás-kelés a színpadon, s az adott helyzet minden mellékincidensek nélkül, gyors egyenességgel benyolul.

A *«Megyei Élet»*-nek hiányzott az összetartó kapcsa. Többé-kevésbé a mellékalkakok érvényesültek. Most a főjellem kidomhorítására fordítja egész alkotó képességét az író ugyan-nyira, hogy ezáltal meg a mellékalkakjai a fogytékosak. Ezek nem a saját lelki egyéni-ségükből kifolyólag cselekesznek. Ők a Rad-nóthynek akaratainak a bábjai. És hogy végezzek a főkülönbségekkel, míg amott a humoros, a derült hangulat uralkodik, itt komoly kérdé-sben komoly hangot szólaltat meg az író.

A színpad egy jól ismert problémája, a há-zasságtörés foglalkoztatja őt. Annak összes eshetőségeit, a legfinomabb árnyalatok latba-vetésével földolgozták a francziák. Dumas mor-alizált, értekezett, véd- és vádbeszédet tar-tott s mint ragyogó párbeszédszövő csillogott ezen az ő hálás terén, a darabjaiban. Sardou meg az érdeklődés hűrjait hatásos jelenetek művészi szerkezetével is feszítette. Ez a két mester hatott a Radnóthyra szerzőjére. Ő is moralizál, értekezik és hatásra számítot jele-neteket sző. Az utóbbit a nélkül, hogy a csinált-ság jellege rina le róluk. Három felvonásos dar-abja végjeleneinek kénytelen hatása alatt áll a hallgató.

Mese nincs és nem élik át előttünk az embe-rek azt, a mi a végsattanásához visz, hanem elmondják. Egy napon, egy fürdőhelyen kipat-tan az, a mi három év óta négy lelken ül és ugyanazon a napon szét is pattan az, a mit az idő már összeszött s a mit épp összehorolni készül a véletlen. Egy fiatal asszony három éves házasság után rájő, hogy megcsalta a férje; és ugyanennek az asszonynak a fitest-vére meg arra ébred, hogy az ő menyasszonya a bűntárs. Az asszony szakít a férjével; a fitest-vér a menyasszonyával. Az előbbi lelki katasz-trófa számba megy, mert Radnóthy szereti a férjét; a másik muló epizód jellegű dolog. Egyedül a Radnóthynek lelki kérdése a kérdés.

Úgy cselekedett-e, mint a hogy lelki egyéni-ségénél fogva, annak mintegy ellenállhatatlan belső kényszere alatt szükségserűleg csele-kednie kellett? A körülmények arra vallanak, hogy nagyban és egészen úgy.

Anyja nélkül nevelkedett, szíve-lelke van, büszke és önzertes, érzékeny a külhatá-sokra, könnyen veszi be magát lelkébe az aggály, szereti a férjét és félti a boldogsá-gát. A féltékenységnek nem a minden áron gyanút kutató fullánkja emészt. Nemes érzés-ből fakad az. Tudni nem tudja a valót, de szíve kiérez, kiséjt valami nyugtalanítót. Három éves házasságuk gyermektelen; a mi a sanda gyanu táplálására bőséges időt is ad. A gyer-mek elfoglalná. Nincs. Tehát önmagával foglal-kozik. Együtt serdült egy egykorú leányroko-nával. Egy fiatal ember volt járatos hozzájuk. Mind a ketten beleszerettek. Nála a lélek volt a főlényben, a másiknál a vérlázongás és a szen-vedély. A fiatal ember ingadozott; de végre is a szív hangja győzött az ő szívében is. Elvette őt s három évi házasság után egy kis hazai fürdőhelyen találkoznak velük.

Minden jel arra vall, hogy szeretik egymást. A nő lelke egészen odaadásával csüggy a fiatal ügyvédnek, a ki gyöngésséggel viszonozza és a szíve is osztatlanul az övé. De az asszony mégis nyugtalan. Az egykori vetélytárs réme üldözi őt. Soha se hozta szóra azt; most azonban, hogy a főváros zajából az erdő zöldjébe huzódtak, szóra kerül köztük, nem szenvedélyes szemrehányás gyanánt, hanem aggódó féltés-kép, ez is. A mozanat meg-figyelője előtt nyomban világos, hogy a dolog érinti a férjet. Nem a bűnben levőnek, ha-nem az egykori tévedőnek bánó lelkiismerete tükröződik az arcán. Radnóthy németi, hogy közeli rokona és egykori vetélytársa, a hirtelen megövezgyült Olga, úgyszólván napos vendég Budapesten a házuknál, s hogy minden fürdő-zésük alkalmával is következetesen fölmerül. A férj csitítja, nyugtatja, az igaz szeretet gyön-géd hangjaival véve őt körül. Hat is reá; de lelkével egybeformt határozottsággal kijelenti, hogy megborzadna az együttléttől, ha való-nak bizonyul a gyanuja. Hűségért hűség, törésért szakítás jár a szemében.

Hogyan áll a Radnóthy számadása? Nyomban megtudjuk, mert Olga csakugyan felmerül s találkozásuk világossá teszi a helyzetet. Itt a férfi az üldözött. Olga most is érte ég. Férjhez ment egy öreg emberhez és mint férjes asszony is üldözte Radnóthyt. Az nem szerette, kerülte őt, de az asszony győzött a férfi egy bormámos pillanatában. Az öreg férj meghalt; az özvegy asszony befészkelte magát mint rokon a Rad-nóthy pár közé. Mindennapos látogató lett a házukban. A fürdőre is követi őket. Vérlázon-gása fokozottabb. Szétrebenteni jött a ház-as-pár életét. A férfi gyűlöli, visszautasítja, sza-badulni akar tőle; szemébe vágja, hogy soha sem szerette őt.

Ebből természetesen katasztrófa vívó harc lesz a két asszony között. Azt egy hamarosan elintéztet eljegyzési kérdés idezi elő. Radnóthy-nének a testvérbátyja is itt van a fürdőhelyen, a kire nézve az Olga megjelenése — Radnóthy-kal ellentétben — lelki gyönyör. Rég lán-gol érte, s azon melegebben meg is kéri az özvegyet — a ki minden vonzalom nélkül, tisztán Radnóthy közelsége biztosítására igen-t mond. Rad-nóthynek föllelekezik. Gyanuja alaptalan: Olga nem a férjét, hanem a testvérbátyját szereti. Radnóthy föllázad. Erzi a rejtett czélt. Tudja, hogy Olga közelsége házi boldogságának biztos sirja lesz. Nem engedi. Ellene tör. Fölveszi a küzdelmet. Megakadályozza a kötést. De ho-gyan? Az ő közbelépése ismét fölkelte fele-ségében a gyanút. Magával a völégénnyel kell hát közölni a valót. Őt kell visszariasz-tani. Megtörténik. Radnóthy rövid szóvita után egyenesen megmondja, hogy közte és Olga közt bizalmas viszony volt. A völégény visszaküldi a gyűrűt. A két férfi közt túlkönnyen elsimult a dolog. Hátra van Radnóthy.

Vele a testvérbátyja tudatja a fordulatot. «Hogyan, te nem szereted Olgát? — hisz ma kértem meg a kezét, — mi történhetett egy óra alatt?» Szó szót ér, mignem kibökkenti a fivér hogy Olga «nem tisztességes». Erre aztán ajtót mutat Olgának Radnóthy. De a győztes mégis Olga marad. Mielőtt kimenne, heves szóváltás közben odavágja, hogy a Radnóthynek férje révén szerezte azt a címet Margit nem hiszi. De e perczben megjelenik a férj is. A biztosság érzetével menekül vállalaihoz és szólítja záfo-lásra őt. A férj néma marad. Radnóthy meg-érti a helyzetet. Levonja a következtetést és szakít a férjével. Kutasítja őt és elutasítja a közbejárókat is. Beteg szívével a kis fürdő szál-lójában egyedül marad s a függöny össze-vonódik.

Ha már most fölvetem a kérdést, hogy igaza van-e Radnóthy-nének, úgy tűnik föl nekem, hogy van is, meg nincs is. Igaza van abban, mikor a nők ügyének általánosításával «érvényt követel az eskünek és tiszteletet a nőknek». Igaza van abban, hogy hűséggel tartozik a férfi a szívvel-lelékkel odaadó, örömet, bajt meg-osztó asszonynak, s hogy megtorlást érdemel, a ki meg nem becsüli azt. De hát azt kérdezem én Radnóthy-nél, hogy a példa statualálá-sal — mert a szakításának főmomentumát ez-zel és a nők közszempontjával indokolja, — meg lesz-e oldva a kérdés. Rá nézve talán meg lesz némileg, de közszempontból nem. Mert hát emberek vagyunk mi mind és pedig vérmérsék, nevelés, erkölcsi alap és hajlamokra nézve egymástól egyenként elütök. Az emberi belsők mozzanatai általános tételekkel meg nem oldhatók. Ezer és ezer asszony hasonló helyzetben hasonló cselekedettől visszariad. Nem mintha nem értené egyet Radnóthy-nel a közszempontra nézve, hanem mert a lel-kületének van külön egyéni szükséglete. Ezeket ugyan Radnóthy német «okos asszonyok» közé sorolja, a kik egy vagy más társadalmi konven-czionális okból megalkusznak a viszonyokkal; de általánosságban ez sem áll. Ilyenek is van-nak; de nem csakis ilyenek. Külön egyéniségek vagyunk mi mind és az képezi külön-külön cselekvéseinknek a szükségesei hajtóerejét is. Az egyik asszony nem tud megbocsátani, a má-sik nem tud büntetni, a harmadik kitör és lázong s van a ki szót nélkül tűr és elnyomja a könnyeit. Mindegyiknek igaza van. Nem tud máskép cselekedni. A lelke nem engedi azt.

A Radnóthynek cselekvése semmi közösségben sincs a közszemponttal. Az az ő emberi lényé-ből kifolyó cselekedet. A közszempontot az író diktálja neki és meg kell adni, hogy lelki üd-ü-

MAGYARORSZÁG APOTHEOZISA.

A TÖRVÉNYALKOTÁS APOTHEOZISA.

LOTZ KÁROLY MENNIEZET-KÉPEI AZ ÚJ ORSZÁGHÁZBAN.

lőszül hatnak a szavai. De már a mi a Radnóthy házaspár különleges esetét illeti, nem lehet megmondani a rokonszenves hajlamot, emberies-ségből, bizonyos pontig, a férjtől sem. Mint a bűn-től megundorodott mutatja őt be nekünk az író. Kevésbé önarakathó, mint inkább egy csapda révén jutott a sárba. Menekülni igyek-szik. Küzködik a szabaduláért. Szereti a fele-séget. Ez a Radnóthy csakis akkor hűti le az embert, a mikor a darab végén a «korszellemmel» védekezeti őt feleségével szemben a szerző. Miért nem hagyja őt meg embernek, mint a milyen a sógorával szemben volt, a ki előtt, — hogy lebeszélje őt Olgával való házassági szá-m-dékaról — a való-nak megfelelően a bormámos áldozatának vallja magát. A felesége előtt nem az ember, hanem az ügyvéd védekezik. A nővel szemben így föltétlenül vesztésnek kellett len-nie. A felesége a maga ügye védekezésében jobb ügyvédnek bizonyul, s a közönség is igazat ad neki a Márkus Emilia művészi alakítása révén abban, hogy a gyermektelen asszony szakít, ha egyszer a vonzódás kapesa is a férj bűnössége révén megszakadt a szívében. Ez az asszony azonban nem kizárólag a szíve martyrjának tekinthető. Kétségben marad az ember az iránt, vajjon a szerelme elvesztése fölött való fájdalma erősebb-e, semmint az a diadalézés, a mely őt vetélytársnőjével szemben elfogja, mi-kor ellőki magától a férjét, a ki annak a vetély-társnőnek a szerelmét nem viszonozza.

Szép, tömör nyelvezettel és gondos számítás-sal írta meg ezt a darabot a *«Megyei Élet»* szer-zője. Radnóthy-né jellemében némi ingadozások mellett is sok a pszichologikus igazság; de a környezetének alakjai nem a saját lelki egyéni-ségükből cselekesznek, hanem az eleve föllál-lott tétel szolgáltatának az író által mozgatott eszközei. Itt van a Radnóthy-né fivére. Ennek az

Olgához érzett szerelme nem vehető komolyan. Férjfellemnek tűnteti őt fel az író. Pár óra leforgása alatt régi vonzalomból megkér egy nőt, eljegyzi, lemond róla és lelke önküzdelmével is nyomban kész. Erre csakis az írónak volt szüksége, hogy kipattantassa a Radnóthy Kálmán és Olga közt fennállott bűnös viszonyt. Az Olga karaktere sem domborodik ki teljesen és kételey marad arra nézve is, hogy tulajdonképpen véve mióta szakított Radnóthy — a darab kezdetén már megundorodott menekülő — a bűnös vi-szonnyal. A beszámítás és a férfi lelkülete megítélésére rendkívüli lényeges mozzanatok.

Van még két mellékalkaja a darabnak: a fürdő-doktor és Radnóthy-né nagybátyja. Az előbbi, egy kissé kesernyés, cynikus, philoso-pháló egyéniség, az élet praktikus megalkuvá-sának a szempontját képviseli. A francia mo-derne színműveknek sem ismeretlen alakja. Töröl-metszett magyar karakter a nagybácsi. A becstü-le, szókimondó, egyenes, vidéki gondolkodás mintaképe. Nem veszi be a lelke a secessionisz-tikus «századvégi maszlak»-ot. Ez a két alak majd egymással folytat eszmecsere-t — mindenik a saját szempontját véde meg; majd meg a kibékítés sikertelen szerepének szóvivői lesznek végezeti.

A darabnak oly ügyes a szerkezete, oly ne-mes az irányzata, hogy minden lélektani hiá-nyok mellett is érdeklődéssel követi mindvégig az ember. Sorsa a Márkus Emma kezében van. Ő azt diadalra vitte. Az odaadó szeretet, a gyanu, a féltés, Olga eljegyzése fölött az örömkötés, ennek nyomán a férje büntelenségében való biztosság érzete s később az ellenkezőről való meggyőződés s annak hatásul az elhatározás — mind fokozatos, igaz művészi hangokkal és jellemző mozzulatokban jutottak kifejezésre. Az előadás összhangját emelte Császár (mint

Radnóthy), Hegyessy Mari (Olga), Mihályfi (a lemondott völégény), Náday (a doktor) és Szacs-vay (a nagybátyja) művészi játéka.

Szüry Dénes.

EGYVELEG.

* Az udvarnál való megjelenés bálók, diszeb-dek, vagy estélyek alkalmával az angol társada-lomnak évenként egyre-másra 48 millió koronájába kerül.

* A japánok régi háborúja Korea ellen. Az 1592-iki háborút Korea ellen a japánok harmincz-ezer emberrel kezdték meg. A háború lefolyása alatt a japánok az elesett koreai harcosok fejéről tízezer fület vágta le, melyeket a diadal jeléül ré-szint magukkal haza vittek, részint pedig külön e célra épült mauzoleumokban Koreában eltemet-tek. A fül-mauzoleumok most is fennállnak.

* A legjobban fizetett orosz pap Szibériában évenként csak 2400 koronát kap, a szegényebb pópák pedig gyakran koldulni kénytelenek. Az orosz pap évenként 226 napig börtönlát tartozik, a szerzetesek pedig soha sem esznek húst.

* Kuba szigetén évenként három buzatermést aratnak, a burgonya pedig az egész estendón át bőven terem. Tíz kilós káposztafej ezen termékeny szigeten nem tartozik a ritkaságok közé.

* Gyémánt-csempészet. A legnagyobb elővigyá-zat ellenére is a dél-afrikai gyémántbányákból évenként vagy 100 millió értékű drága követ lop-nak el.

* A legdrágább vadállat ez idő szerint a zsiráf és elefánt. Egy-egy szép példány ára a helyszínen 24—28 ezer korona, afrikai elefántokért pedig 33—35 ezer koronát kérnek.

* Az ötezer kötetből álló kínai enciklopédia egy teljes példányát a British Múzeumban őrzik. E hatalmas műből Kínában is mindössze csak öt példány van.

LOTTZ KÁROLY KEPE AZ IGASZSÁGÜGYI PALOTA NAGY CSARNOKÁBÁN.

VÖRÖSMARTY BÉLA.

1845—1904.

Múlt századbeli nagy irodalmi újjászületésünk vezérszemléinek egyenes férfi-ivadékai egynek kivételével immár mind kihaltak. Most, hogy *Vörösmarty Béla* meghalt, nagy íróink és költőink közül csupán báró *Eötös Józsefnek* él még fia; a többiek vagy fiúgyermek hátrahagyása nélkül szállottak sírjukba, mint *Kazinczy*, *Kölcsey*, *Berzsenyi*, *Csonkai*, *Tompa*, *Kemény Zsigmond*, *Jókai*, stb., vagy pedig, ha maradt utánuk fiú, ebben halt ki a család fiága, mint a *Bajza*, *Vörösmarty*, *Petőfi*, *Arany* fiában. E nagy nevek nemsokára már csak az emlékezetben, a történet lapjain s a nemzet kegyeletében fognak élni tovább, az életben nincs, a ki fentartsa.

Vörösmarty Béla az utolsók egyike volt a nagy költők fiai közül s e mellett az apja nagy nevének kívül a gyermekeknél meghalt *Deák* is hozzá fűződik személyéhez, ama valóban atyai szeretet révén, melyet a nagy államférfiú költő barátjának gyermekei iránt táplált. Az atya s a gyámata személyében tehát a magyar irodalom és politika legnagyobb hagyományai egyesültek *Vörösmarty Bélában* s a közfgyelmelet élénken reá vonzották volna akkor is, ha nem lett volna tehetsége, képzettsége és jelleme révén a maga erejéből is kiváló munkása közéletünknek.

Akkor született — 1844-ben — a mikor teljes erejével folyt már az a nagy nemzeti küzdelem, melynek atya legnagyobb költője volt. Kora gyermekiségére a szabadságharc, majd az utána következő szomorú idők, atyjának testi és lelki szenvedései és korai halála vetnek sötét árnyat. *Vörösmarty* halála után a hátramaradt családról való gondoskodás a költő legbensőbb barátjára, *Deák Ferenczre* jutott, a ki nemcsak az anyagi megélhetésükről való gondoskodással, hanem szeretetének melegével is igyekezett pótolni atyjukát. Az ő kezdeményezésére rendezett gyűjtés megővta őket az anyagi gondoktól, a gyámapa bölcsesége és szerető szíve értelmi és erkölcsi nevelésükön öröködt.

Vörösmarty Béla nem örökölte atya költői tehetségét, vonzalma inkább a jogi tudományok felé vezette. Célja az volt, hogy a közélet harczeitől lehetőleg tartózkodva, de legjobb erejével szolgálja a közügyet s ezért gyámaja, *Deák Ferencz* tanácsára a bírói pályát választotta élete hivatásául. 1868-ban lépett az igazságügyi szolgálatába, mint joggyakornok a királyi ítélőtáblánál. Egy év múlva segédfogalmazó lett, majd semmitőszéki fogalmazó. 1872-ben nevezték ki bírónak a budapesti polgári törvényszékhez s ez állásában maradt 1876-ig, mikor a budapesti ítélőtáblához neveztek ki bírónak. A táblánál tizenegy évig működött, 1887-ig, a mely évben kuriai bírónak lépett elő. 1892-ben a budapesti kir. tábla tanácselnöke, majd még ugyanazon évben a győri kir. tábla elnöke lett. Kiváló bíró volt, a törvénykezés minden ágában nagy tájékozottsággal bírt s jogászai képzettsége, ítélete szövevényes ügyekben is megmutatta neki a helyes utat. Az elméleti ismeretek helyes gyakorlati érzéssel párosultak benne, lelkiismeretessége, munka-

birása jó példaadás volt azoknak, a kikkel együtt működött.

Ezek a tulajdonságai általában ismeretesek voltak nemcsak a szakkörökben s ezért, bár a politikával soha sem foglalkozott s a nyilvános szereplést lehetőleg kerülte, meglepéssel fogadta a közvélemény, hogy 1895-ben ő foglalta el az igazságügyminiszterium második államtitkári hivatalát. Később azután, mikor politikai államtitkár-társa, *Plósz Sándor*, igazságügyi miniszter lett, ő lett a miniszterium első államtitkára s egyúttal képviselővé is választották a zsámbokréti kerületben.

A parlamentben mint képviselő nem játszott különösebb szerepet, alig szólalt fel, de annál többet dolgozott a miniszteriumban, a törvényalkotás, előkészítés és az új törvények életbeléptetése terén. Azoknál a nagy reform-munkálatoknál, melyeket azon időben az

maradt férfiú életében. Nyári szabadságideje java részét *Rátóton* töltötte a Széll-család körében s e meghitt környezetben nyilvánult legszebben lelkének melegsége. Atyja emlékét a fiú és a hazafi kegyeletével ápolta, de sohasem iparkodott előnyöket szerezni annak a nagy névnek a varázsa révén, melyet viselt, sőt néha úgy látzott, mintha e gazdag örökség feszélyezte volna s ez még szerényebb tette.

Mióta 1901-ben kinevezetett a Kuria második elnökévé, bár hivatalánál fogva a főrendiház tagja lett, a politikai köröktől csaknem egészen visszavonult s teljesen hivatalának élt. Hivatalos ügyeit azzal a lelkiismeretességgel intézte, mely lényének egyik sajátossága volt s a halál is úgyszólván munkája mellől ragadta el. Halálával egy nagy név és egy tiszteletreméltó férfiú tűnik el örökre a magyar közéletből.

SZOBORLELEPLEZÉS
ROHONCZON.

Rohoncz városának birtokosa, *Szajbély Gyula* udvari tanácsos, országgyűlési képviselő becses ajándékkal örvezdett meg *Rohoncz* mezőváros közönségét. Az ő nevével elnevezett térre *Strobl* Alajos jeles művésznök alkotta két bronz-szobrot állíttatott, melyek *Ő Felségét* a királyt és a felejtethetlen *Erzsébet* királynét ábrázolják.

A leleplező ünnepély folyó hó 4-én ment végbe a Vasvármegye előkelősége s nagyszámú közönség jelenlétében. Ott voltak *Széll* Kálmán volt miniszterelnök, *Széll* Ignác államtitkár, gróf *Tisza* István miniszterelnök képviseletében, *Ernusz* Kelemen főrendiházi alelnök, *Reiszig* Ede nyug. államtitkár, dr. *Ernusz* József vasvármegyei főispánok, *Szajbély* Kálmán kir. tanácsos, államvasuti igazgatóhelyettes, *Bezerédj* István alispán, *Gervay* Pál jogügyi főtanácsos és még sokan a környék előkelőségéből.

Az ünnepi beszédet *Szajbély Gyula*, a szobrok ajándékozója mondotta, díszes baldachin alatt, hol a megjelent előkelségek is helyet foglaltak. Beszéde alatt lehullottak a leplek s a közönség riadó éljenzésbe tört ki a szép márvány-alapzatra helyezett szobrok láttára. Ezután a koszorúkat tették le a szoborra. Emelkedett hangon mondott még beszédet *Ernusz* Kelemen főrendiházi alelnök a magyar népnek a királyi ház iránti szeretetéről s a boldogult *Erzsébet* királynénak a magyar nép iránti felejtethetlen jóságáról. A rohonci dárda pedig a Hymnuszt és Szózatot énekelt. Az ünnepélyt fényes diszebed követte. Egyetlen felköszöntő volt az ebéden, melyet az asztalfőn ülő *Széll* Kálmán mondott a királynak, lelkes éljenzéstől kísérve.

Rohoncz 4000 lakossal bíró csinos mezőváros, a Kőszegtől—*Rohoncz* felé húzódó hegység alatt, egy bástyaszerű magaslaton, melyet a rohonci vár ural. A várkastély, mely hajdan a *Batthyány* grófoké volt, hosszúak négyoszögű hatalmas épület, három emelettel s igen tág udvarral. Egykori pinceszobrában 30—40,000 akó bor fért el és 6 fogatú kocsival is járhattak benne. E várban volt elszállásolva 1708-ban *Botka* Adámné, a Sárospatakon lefejezett kurucz-alezredes özvegye. *Rohonczon* élte végnapjait az ott halt meg *Faludi* Ferencz költőnk, kinek itt szép síremléke van s az ő nevével van elnevezve *Rohoncz* ritka szép völgye, a turisták által gyakran felkeresett «*Faludi-völgy*» melyen át a Dunántúl legmagasabb csúcsához, a 883 méter magas «*Irottkő*»-höz lehet eljutni.

Rohoncz két nagy terét, a *Főteret* és a *Szajbély*-teret két csinos márvány-kút díszíti, melyek hegyi forrásokkal össze lévén kötvé, állandóan öntik magukból a kristálytisza vizet.

VÖRÖSMARTY BÉLA.

Koller utódtól fényképe.

igazságügyi miniszterium végzett, egyike volt a legbuzgóbb munkásoknak. Különösen a polgári törvénykönyv és perrendtartás előkészítésének szentelte munkaereje java részét. Hosszabb tanulmány-utakat tett Német-, Franciaországban és Angliában. A politikai körökben is tiszteletet szerzett neki nemes, komoly jelleme. Igazságossága és szilárdsága, melylyel néha jogosulatlan befolyásoknak ellenállt, oly módon nyilvánult, hogy nem sértett vele senkit s így azok sem váltak ellenségeivé, a kiknek kívánságait elutasította. Külső magaviseletében igazi bírói temperamentum volt: komoly és nyugodt, lassan s keveset beszélt, de magvasan, tömören és szabatosan fejezte ki gondolatait.

Megjelenésében, arcvonásaiban ép úgy emlékeztetett atyjára, mint jellemében és modorában. Ép oly tartózkodó és a magányt kedvelő volt mint atya s a családi érzés is hasonló melegséggel élt benne. Ragaszkodása nővérehez, *Széll* Kálmánéhoz s ennek családjához hozta a legtöbb derűt a magányos, nőtlenül

A SZENT GYÖRGY-SZOBOR LELEPLEZÉSE KOLOZSVÁRT.

E kutak is Szájbély Gyula ajándékai, a ki Rohonczi iránti szeretetének s ragaszkodásának mostani szobor-ajándékával újabb jelét adta.

BERZEVICZY ALBERT MINISZTER KOLOZSVÁRT.

A szokásos miniszteri látogatásokat fontoságban és ünnepélyességben nagy mértékben felülmúlta Berzeviczy Albert vallás- és közoktatásügyi miniszternek szeptember utolsó napjaiban Kolozsvárt tett, több napra kiterjedő látogatása. Kolozsvár szépen fejlődő egyetemével, egész sereg más felsőbb- és alsóbbfokú iskolájával s egyéb kulturális intézményeinek nagy számával a magyar kultúrának a főváros után első központja s a miniszter ez intézményeket alaposan megismerlé, szükségleteiket gondosan tanulmányozta.

Berzeviczy miniszter Tóth Lajos és Szász Károly osztálytanácsosokkal szeptember 26-ikán este érkezett Kolozsvárra, a hol a városi s a tanügyi hatóságok ünnepélyesen fogadták. Másnap délelőtt az egyetem díszesen felloboogzott épületében fogadta az egyetemet, az egyházi, városi, vármegyei s katonai hatóságok, a művelődési intézmények és egyesületek küldöttségeit, majd a nap többi részét az egyetemi épületek és intézetek tanulmányozására fordította.

A kép baloldalán az előtérben Berzeviczy miniszter látható, körülötte gróf Feilitzsch Artur, Bély Akos főispán, Kis Mór, Szádeczky Lajos egyetemi tanácsok, Möller István műépítész, Sántha Angelus ferenczrendiek házfőnök, Szász Károly miniszteri osztálytanácsos, stb.

BERZEVICZY VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER A FERENCZRENDIEK KOLOSTORÁBAN KOLOZSVÁRT.

Szeptember 28-ikán ellátogatott többek közt a ferenczrendieknek most restaurálás alatt álló ós-régi kolostorába, a hol Sántha Angelus házfőnök üdvözölte. Az épületben Möller István műépítész, az építési munkálatok vezetője kalauzolta.

A ferenczrendiek kolozsvári klostroma mint általában legtöbb régi műépítészeti emlékünknél, nem egy időben épült. Még Hunyadi János idejében kezdtek meg az építést. Azt a részét, melyben a díszes régi rektorium is van, Mátyás király építtette, ki a szerzet-ről bőkezűen gondoskodott. A XVI. században ismét építettek hozzá. Később birtokváltozás is történt és a későbbi építkezéseket teljesen művészetlenül végeztek az épület stílusának megromlásával. Nagy tömeget építettek az alapfalakra, úgy, hogy az ilyen módon meggyengített épület már-már bedőléssel is fenyegetett. De utjabban kezébe vette a műemlékek országos bizottsága a dolgot, gróf Majláth püspöknek a kezdeményezésére s még Wlassics miniszterisége alatt megkezdtek a tervezett helyreállítást, melyet most Berzeviczy miniszter áldozatkészsége segít megvalósítani. A helyreállításnál szakítottak az eddigi rendszerrel, mely jóformán teljesen új épületet állított a régi helyébe, most pedig az a cél, hogy lehetőleg minden egyes követ eredeti helyén megtartsanak.

A klostorból a miniszter az Erdélyi Kárpát-egylet múzeumának megismerlésére ment. Ezután az egyetem, törvényszéki orvostani, szülészeti, belgyógyászati, sebészeti és közegészségügyi intézeteit látogatta meg.

Szeptember 29-ikén a miniszter megismerléte az állami és felekezeti iskolákat, másnap pedig az Arany János-terem felállított Szent György-szobor leleplezésére jelent meg. Ez tudvalevőleg a leg-

régibb ismert s maig is meglévő magyar szobor. Eredetije, melyet a két régi híres magyar művész, a kolozsvári származású Kolozsvári Márton és György készítették volt Nagy Lajos király megrendelésére, a prágai Szent Vid-templom főterén áll. Egyik hű másolatát tudvalevőleg Budapesten, a Halászbástya lépcsőzetén állították fel; Kolozsvár városa még a millennium évében elhatározta egy másolatának megszerzését s a gipsz-másolatot társadalmi úton rendezett gyűjtés eredményéből érezte öntették s a kormány által rendelkezésre bocsátott költségen díszes talapzatot készíttettek hozzá, melyet Luc Kálmán tervezett. A művészi szépségű szobor, mely a középkori magyar művészetnek örök büszkesége, kicsiny arányokban, lóháton, páncélisan, zászlóval kezében ábrázolja Szent Györgyöt, a mint megöli a sárkányt. Négyzetű talapzatának egyik oldalán a következő felirat van vésvé:

KOLOZSVÁRI MIKLÓS MESTER FIAI: MÁRTON ÉS GYÖRGY NAGY LAJOS KIRÁLY MEGBIZÁSÁBÓL KÉSZÍTETTÉK PRÁGÁBAN — 1378. ESZTENDŐBEN.

A másik oldalán pedig a következő szavak láthatók:

1900-BAN A M. KIR. KORMÁNY TÁMOGATÁSÁVAL NAGY FIAINK EMLÉKÉRE ÚJRA ELKÉSZÍTTETTE KOLOZSVÁR VÁROS KÖZÖNSÉGE.

A leleplezési beszédet dr. Haller Károly miniszteri tanácsos, egyetemi tanár mondotta, Berzeviczy miniszter is lendületes, beszédet mondott nagy hatással.

Ugyane napon volt a kolozsvári „Tanítók Hunyadi-házának” felavatása. Ez intézmény, ép úgy mint a budapesti tanítók háza, az állam költségén

A KOLOZSVÁRI SZENT GYÖRGY-SZOBOR.

Dunay Ábrám fényképe.

épült föl s a tanítók Eötvös-alapja tartja fenn, hogy tanítók egyetemre járó fiait lakást és ellátást s a tanulásra való módot nyerjenek benne. Százhusz ifjú számára van berendezve a kolozsvári Hunyadi-terem emelkedő kétemeletes épület. Az ifjak számára 49 lakosztály van benne s föl van szerelve mindennemű, a tanulást célzó, szolgáló, valamint egészségügyi intézményekkel. A felavatási ünnepély az Eötvös-alap rendkívüli közgyűlésének keretében folyt le.

AZ OSZTRÁK-MAGYAR HAJÓHAD ÚJ TENGERNAGYA.

A közelebb nyugalomba vonult Spaun tengernagy utódja, gróf Montecuccoli Rudolf, mar-chese di Polignano altengernagy, gróf Montecuccoli Alajos harmadszülött fia, 1843-ban született Modenában és 1859-ben, miután a tengerészeti akadémiát elvégezte, mint tengerész kadét tényleges szolgálatba lépett. Ugyanabban az évben a „Frigyes főherceg” nevű korvétán részt vett a Franciaország elleni háborúban. A lissai tengeri csatában mint az „Adria” fregattaszázosa vett részt és vitézségéért királyi elismerésben részesült. 1882-ben a krioscsiei fölkelés leverésénél a Bocche di Cattaróban az „Andreas Hofer” hajón, mint annak első tisztje működött közre, a mely alkalomnál tanúsított körültekintő és ügyes eljárásáért újabb elismerő dicséretet nyert a Felség részéről. Ezt követően a „Helgoland” korvétán, mint már korvetá-kapitány 16 hónapi útát tett, körülvitorlázván Afrikát. 1884-ben a görög partok blokádjánál mint korvetakapitány az „Elisabeth” nevű torpedóhajót vezényelte, mely alkalommal az a rendkívül felelősségteljes feladata volt, hogy a torpedóhajók ellátásáról és készenlétben való tartásáról gondoskodjék. 1887-ben mint a „Greif” hadiyacht parancsnoka a boldogult Erzsébet királynét kísérte utolsó Földközi-tengeri útján. 1889-ben mint az „Aurora” parancsnoka világszerte utat tett. Visszatérte után a közös hadügyminiszteriumban a tengerészeti osztály negyedik al-osztályának vezetőjévé nevezetett ki, de ez állásáról betegsége miatt csakhamar lemondani kényszerült.

Egészsége helyreálltával 1892-ben már mint sorhajókapitány az „I. Ferenc József” parancsnokságát vette át s e minőségében a monarchiát az Amerika fölfedezésének negyedszázadi évfordulója alkalmából rendezett spanyolországi Kolumbus-ünnepélyen képviselte. Utóbb a tengerészeti ellenőrző hivatal katonai vezetője, majd a póliai arzenál helyettes parancsnoka lett, a mely állásában, különösen a magyarországi ezredévi kiállítás haditengerészeti osztályának kiállítás körül szerzett érdemei elismerésül a király a harmadik osztályú vaskorona-renddel tüntette ki.

1897-ben ellentengernaggyá és az arzenál parancsnokává lépett elő. 1900-ban a három osztályból alakított nyári hajóraj vezetésével bízott meg, de csakhamar át kellett adnia annak vezetését, hogy a Kbinában kitört zavarak folytán kiküldött, a „Mária Terézia”, „Elisabeth”, „Zenta” és „Aspern” cirkálókából álló hadosztály parancsnokságát átvegye. Szept. 8-ikán érkezett Taku erőd elé. Enehéz állomáson tágas tér nyílt előtte katonai és tengerészeti ismereteinek és ügyességének kifejtésére és mint a tengernagy tanács tagjának, diplomáciai tapintatának érvényesítésére is. Ebben a minőségében teljesített kitünő szolgálataiért a királytól a hadi díszintézménnyel ellátott másod- osztályú vaskorona-rendet kapta. 1903-ban

vizeadmiralissá lépett elő és a tengerészeti osztály helyettes főnöke lett.

E magas állásában reá vár azon főfontosságú és felelősségteljes feladat, hogy 795 kilométer hosszú tengerpartunkat biztonságáról gondoskodjék.

R. A.

AZ ORSZÁGOS GYÜMÖLCSKIÁLLÍTÁS A VIGADÓBAN.

Mesébe illő gyorsasággal rendezte be az Országos Magyar Kertészeti Egyesület vezetősége a Vigadó nagytermében az idei gyümölcskiállítását. Péntek este még a kis Veesey hegedűjének hangjai gyönyörködtek a hallgatók ezreit s két óra mulva már a gyümölcskiállítás alá-nyába verte be az utolsó szöveget az ács, mire hozzáfogott a kárpitos a díszítéshez, reggelre pedig készen állott a berendezés. Ekkor megérkeztek a budapesti m. kir. kertészeti tanintézet növendékei s a kiállítás lelkes előmozdító: Angyal Dezső igazgató, dr. György István tanár és Velich István főkerteszt vezetője alatt megkezdődött a rendezés tulajdonképeni munkája.

GRÓF MONTECUCCOLI RUDOLF.

Az egyesület alelnökének, Szelnár Adolfnak és szerkesztő-titkárnak vezetése alatt hamarosan egész kis paradicsommá változtatták a termeket. Szombat déle, mire a kiállítás összesereglettek, egész díszben bontakozott ki a gyümölcskiállítás a maga nagy arányaival. Seyderhelm Ernő régi kertészünk a nagy terem két oldalán egy-egy pompás Cycas csoportot alakított üveg-házainak legszebb példányaiból, míg a terem közepén a budapesti m. kir. kertészeti tanintézet nyolcz oldalú piramisa emelkedik, tetején egy remek Cycassal. Babág Ferencz budapesti kertész szép fikusai, Lokovsek Antal remek pálmái és gyümölcs asztaldíszei, valamint Ilsemann Keresztély székesfővárosi főkerteszt meglepő nagyságú babérfái adják a kiállítás virágdíszét.

E három nagy csoport körül helyezkednek el sorban az ország nevezetesebb gyümölcs-termelői gazdag anyagokkal: olyan gyümölcsesek, a mely versenyképes Európa bármely országának gyümölcseivel. Nem elfogultság beszélt itt belőlünk, mert angol és német vendégeink elismerő nyilatkozatai ezek, kik csak azon esodálkoznak, hogy ez a finom ízű, zamatos, külsőleg is szép, mutató gyümölcs nem hódított még Európában nagyobb tért.

Tekintsük csak meg a budapesti m. kir. kertészeti tanintézet nyolcz-nyolcz fajta alma és körte gyűjteményét. A remek Téli fehér kalvil

almák a velük alakra és színre vetekedő London pepin: a bécsiek és budapestiek Magyar kalvilja, — a finom piros csikos aranyos sarga Téli arany parmén, a szép élénk piros Baumann renel, a nagy halvány sárgás-zöldes Kanadai renel, meg Kasszeli nagy renel, azután a magyar Entz-rozmarin és a tulipiros Török Bálint almák a gyümölcsök mintapéldányai, a körtek királyával a Téli esperessel, az Angoulêmei hercegnővel, Jodoigne diadala, Serres Olivér, Nelis téli körte, Druard elnök, Diel vajkörte és Téli Vilmos körte fajtákkal együtt.

Különbön is ezek azok a gyümölcsök, a melyek a kiállításon a vezérszerepet viszik. Az egyesület ugyanis programjában csakis azokat a fajtákat kívánta, melyek az országban nagyban termelésre ajánlatnak és így gyümölcs-gazdasági szempontból első sorban jöhetnek figyelembe. E szerint a program szerint 25 alma és 21 körte fajtából áll a kiállítás gyümölcs-anyagának legnagyobb része. És örvendetes, hogy a nagy gyümölcsstermelő vidékek a tiszta magyar fajta gyümölcs mellett ezeket a legjobb és legkelendőbb gyümölcsöket nagyban termelik: tehát kivitel-képesek. Van a kiállításon gazdasági egyesület s egy nagy uradalmi kertészet, a mely mind a negyvenhat alma és körte fajtát 25—25 példányban állítja ki, tehát 1150 darab gyümölcsöt állít ki programszerűleg. Olyan tömeg ez, a mely nem csak nagyságával, de még inkább festői szépségével gyönyörködött. A kecskeméti gazdasági egyesület, a kiskunhalasi gazdasági egyesület, a nagybányai, a heves-megyei, az erdélyi szász, a besztercei és más egyesületek, Ágoston Lajos huszti, Csernovics Mihály zámi, Hankovszky Zsigmond kecskeméti, K. Nagy Béla krasznai, Flesch Tivadarné zalai, Zábráczky Elekné péczeli — a ki igen csinos asztaldíszeket is mutat be, — továbbá Kis Bálint esákljai, Tauber Ottó pádei, Borhy György gyöngyösi, Schilling Rudolf felgyögyi, Hauszmann Alajos szentendre, Horthy Gyuláné, Bernhard Adolf nagybányai termelők azok, a kik nagyobb arányokban állították ki a kiállítás programja szerint. A 130 kiállítónak legnagyobb része kitett magáért és méltán megérdemli az elismerést.

Különösen megragadja a figyelmet a kertészeti tanintézet remek csoportja mellett egyfelől Rohonczy Gida és neje törökbecsei uradalmának nagyszabású kiállítás, mely a gyümölcsstermelés és értékesítés minden ágára kiterjed. Első helyen áll az egész kiállítás minden tekintetben, de főleg a gyümölcskereskedelemben és az értékesítés terén gyakorolt berendezései szempontjából. A jelen kiállításnak első sorban a gyümölcsértékesítés szempontjai szabták meg az irányzatát, mivel ebben a hazai gyümölcsstermelés még nagyon hátra van, pedig ez még fontosabb magánál a termelésnél is. Rohonczy Gida kiállítás a programnak minden tekintetben a legjobban megfelel, úgy csoportosításánál, mint gyümölcsei minőségénél fogva is. Rohonczy a program I., II., III., IV. és V. csoportjának teljesen megfelelőleg állította össze gyűjteményét, s mintája lehet egy jövőben rendezendő kiállítás berendezésének, a melyet kezünkben a katalógussal, pontról-pontra tanulmányozhatni. Rohonczy Gida már évek óta feltűnt azon életrevalóságával, a melylyel terményeit forgalomba hozni is tudja. Török-Becsén 100 hold csemege-szőlő telepe van, igen észszerűen kombinálva gyümölcsstermeléssel, a melyre mintegy 20 holdat szánt és e mellett 40—50 hold dinnyetelepe, 8 hold ananász-eper ültetvénye és 20 hold konyhakertje van. A szakember figyelmét azonban még a pompás terményeknél is jobban megragadja a csomagolás, melynek segítségével ezek a tömeges termények a bel- és külföldön értékesülnek. Szőlő, dinnye és gyümölcs ügyesen megszerkesztett lapos, nyílt és szövettel leölmozott, egymásra helyezett ládákbak kerülnek a vasúti kocsikba, hogy sértetlenül érkezzenek a külföldi piacra. E mellett kisebb szállítmányra kosarak, papír- és fadobozok szolgálnak, a melyek mintáit fáradhatlan

DR. DUNST FERENC KESZTHELYI PLEBÁNOS.

kitartással szerette meg Rohonczy a külföldről és alakította át saját céljaira. Neje, *Rohonczy* néni, a befőtt és czukorba rakott gyümölcsök és izek, gyümölcspálinkák előállításában nagy sikerrel csatlakozott férje kiállításához és ő intézi a gyümölcsök szakszerű csomagolását is.

Hazai gyümölcstermelésünknek szakszerű, mondhatjuk tudományos úttörője, a kiállítás második nagy kiállítója *Mathiasz János* Kecskemétről 300 fajta csemegegyümölcsével, melyek csak mutatóul szolgálnak 40 holdon termelt csemegegyümölcs-gyűjteményéből. Már magában a kiállított gyűjtemény, de még inkább a telepe az, amely dícsőséget szerez kiállítójának, s a magyar gyümölcstermesztés terén irányt jelez, mert részben már európai hírű, általa előállított szőlőgyümölcsöket magyar néven hozza a kereskedelembe, pl. „Szent István király”, „Erzsébet királyné emléke”, „Damjanics tábornok”, „Molnár István tanácsos”, „Kecskemét gyöngye”, „Ezeréves Magyarország”, „Árpád a honfoglaló”, „II. Rákóczi Ferenc”, stb. mind remek szépségű, zamatos ízű új szőlőfajok.

Csemegegyümölcs-telepe nagy fajta-gazdagságánál fogva egész Európában, sőt az amerikai szőlőtermelők előtt is ismeretesek.

Sokat, nagyon sokat kellene még erről a kiállításról írni, ha híven akarnám ismertetni mindazt a kincset, a mit a magyar gyümölcstermesztés és a gyümölcstermeléssel kapcsolatos iparágak itt bemutattak, de térünk szűk volta miatt csak vázlatos képet nyújthatunk, melegen ajánlva a kiállítás megtekintését minden érdeklődőnek.

Az idő nem kedvez a kiállításnak s az egyesületek nagy anyagi áldozatainak, valamint az elnökség tagjainak, kiknek élén különösen *Emich Gusztáv* fejtett ki lankadatlan, odaadó buzgalmat, jutalmul csak erkölcsi siker marad, a melyet minden látogató készséggel oda ítél.

Kardos Árpád.

A KESZTHELYI TEMPLOM RESTAURÁLÁSA.

Általánosabb érdeklődésre tarthat számat, mert hazafias és vallásos érdeket egyaránt szolgál, a keszthelyi róm. kath. templomnak, ez országos műemléknek, mely ez év nyárára a tűz áldozatává lett, küszöbön álló újbóli fölszentelése.

Rég múlt időkbe kell visszatermünk, ha a keszthelyi templom történetéről akarunk beszélni. Keletkezése Zsigmond király korára vezethető vissza. Valószínűleg *Laczki István* volt erdélyi vajda és Magyarország nádora építette, ugyanazon *István vajda*, kit Zsigmond király, mint annyi derék más hazafit, lefejeztetett s ki ugyanitt, az általa épített templom hajójában temettetett el. Sírját egy vörös márvány kőlap fedte, gót betűs felirattal; ezt a lapot eredeti helyéről a templomnak az 1896-iki évben történt restaurációja alkalmával eltávolították s most a templom déli falán kívülről van befalazva. Magát a sirt 1859-ben felbontották, de egy koponyánál egyebet nem találtak benne; valószínű, hogy az eredeti sirt a török hódoltság idejében a törökök rablási vagy kincskereső szándékkal szétválták.

A templom egyszerű, de nemes góthikus stílusban épült egyetlen főhajóval és a Szent Ferenc-rendiek birtok zárdatemplomul a török dúlásig. A török hódoltság idejében a templom és a zárdát mint erőd, hadi czélokra végvárul szolgált és a magyar törvénykezésekben is tettek róla, mint végvárról, említés. A törökök kiűzése után a templomot és zárdát ismét a Ferenc-rendiek kapták vissza, ők igazították ki és birtok egészen a rendnek József császár által történt fölözlatásáig. Ekkor a templom és zárdát az állam, illetőleg a vallásalap tulajdonába ment át s egy ideig katonai szénraktárnak használták. *Festetics György* gróf aztán — minthogy neki, mint a plébánia patronusának, a jelenlegi grófi kastély előkertjében állott Szent Mártonról nevezett és beomlással fenyegető ősi plébánia-templom helyett újat kellett volna építenie, megszerezte a vallásalaptól a Ferenc-rendi templomot és a régi helyett azt tette plébánia-templommá, természetesen püspöki és helytartói engedéllyel. E célra szolgál a templom mai napig is.

Az idő és viszontagságok azonban a templomot nagyon megrongálták, 1896-ban Szehlő műépítész tervei szerint 60.000 koronát meghaladó költséggel restaurálták s a restauráció az építkezésében oly nemes arányú templom szépségét teljesen érvényre juttatta; oltára, Róth Miksa ismert üvegfestő által festett hatalmas ablakjai, a domborművű remek Kálvária stílusban illeszkednek a harmonikus egészbe. Még ugyanezen évben szentelte fel *Vaszary Kólos* hercegprímás, Keszthely város szülötte.

Az idén azután újabb csapás érte a keszthelyi egyházat: nagypéntek napján a templom belseje a tűz áldozata lett. Rövid felvétel felforgása alatt azonban a templom újra felépült: új orgonája, falfestése felülmulja a régit, a tűz martalékává lett üvegfestésű ablakok még szebbekkel vannak pótolva. Vasárnap, október 9-én szentelte

Délkelet felől a keszthelyi mártírműnek felvétel.

A KESZTHELYI RÓMAI KATHOLIKUS TEMPLOM BELSEJE A RESTAURÁLÁS UTÁN.

föl újra a keszthelyi születésű dr. *Bita Dezső* apát és egyetemi tanár, mint a gyengélkedő hercegprímás helyettese.

A keszthelyi templom újraépítésének történetével elválaszthatatlanul egybefonódik Keszthely melegsivű és nemes művelésű plébánosának, dr. *Dunst Ferenc*nek neve, ki a 40-es évek végén Veszprémben született, ugyanott végezte a teológiát, majd ismeretei bővítésének céljából minden szabad idejét a jogi tudományoknak szentelte, eleinte mint káplán, magánúton, utóbb mint a jelenlegi zalamegyei főispán, *Hertelendy* Ferenc nevelője, egyetemi rendes hallgató volt és államtudorrá is avatott. Majd lecsengetomaji plébános lett s 1889-ben gróf *Festetics* László, mint kegyur habóti apátja és keszthelyi plébánosa presentálta. Ez időtől fogva minden erejével egyházának, templomának javát szolgálja. Az ő kezdeményezésére történt az 1896-iki restauráció, melyhez nagy anyagi áldozattal és sok fáradsággal járult, sokszor garasonként gyűjtötte a költséget. Mikor az 1904-iki nagypénteken a tűz fázódásának minden gyümölcsét tönkre tette, nem csüggedt el, hanem újra munkába kezdett, melynek eredménye a templom mai szépségében való felújulása.

IRODALMI ÜNNEP KOMÁROMBAN.

(Az ifj. Péczeley József és Tóth Lőrincz szülőházát megjelölő emléktábla leleplezése.)

Lélekemelő ünnepély kíséretében leplezte le október 12-én a Komárom vármegyei és városi Múzeum-Egyesület azt a művészi kivitelű emléktáblát, melylyel az irodalom két régi jelesének, ifj. *Péczeley* Józsefnek és *Tóth* Lőrincznek közös szülőházát, a református paplakot, felszántotta. A komáromi és vidéki nagyszámú közönségen kívül a magyar tudományos világ több képviselője tett meghatározó módon biznyságot arról a

soha nem lazuló kapcsolatáról, mely a magyar szellemi élet jelenét annak múltjához fűzi.

Méltó bevezetése volt az irodalmi ünnepélynek a *Dunántúli magyar közművelődési egyesület* ünnepélyes közgyűlése, mely fényes bizonyossága s nemes-célú kultúregyesület nemzeti tevékenységének és elért sikerének. Lelkesítő látvány volt, midőn a vértessaljai tót- és németajkú falvakból összegyűlt háromszáz gyermek ajakán felesendült a Kőlcsey himnusza.

A D.M.K.E. közgyűlése után a komáromi múzeum-egyesület díszülését nyitotta meg az egyesület elnöke, gr. *Esterházy* Ferenc. Innen a nagyszámú közönség, köztük az irodalmi és tudományos társaságok képviselői s *Tóth* Lőrincz családja, a barát-utcai református paplak elé vonultak az ott elhelyezett emléktábla ünnepélyes leleplezésére. Az alkalmi szónoklatot *Bausz* Teodorik benedek-rendi tanár tartotta; lelkes, hazafias tüztől áthatott szavakkal méltatta a Péczeley-családnak, apának és fiának irodalmi és hazafias érdemeit, valamint azt a sokoldalú, eredményes munkásságot, melyet *Tóth* Lőrincz, az író és jogtudós, több mint hetven éves írói pályáján kifejtett. Különösen jó hatást tett, hogy két református író, református papok fiait, egy katolikus szerzetes dícsőitette, mintegy ezzel is éreztetve minden felekezeti és társadalmi különbségnek az irodalom iránti lelkesedésben való kiegyenlítődsét. Ezután *Beóthy* Zsolt tette le az Akadémia és a Kisfaludy-társaság koszorúját; csak pár szót mondott, de ezekben művészettel rajzolta meg az ünnepélynek s az ünnepeltnek jelentőségét. *Rákosi* Jenő tartalmas beszéd kíséretében tette le a D.M.K.E., az Otthon-Kör s a Múzeumok és Könyvtárak felügyelősége koszorúit. *Ábrányi* Emil költői lendületű beszédben fejezte ki a Petőfi-társaság kegyeletét *Tóth* Lőrincz emléke iránt. *Szavay* Gyula a debreczeniek nevében köszöntötte az ifjabb Péczeley szellemét, ki munkássága javarészt Debreczenben fejtette ki.

A beszédek elhangzása után *Esterházy* Ferenc gróf fejezte ki örömet azon, hogy az emléktábla a két ünnepelt dícsőségén kívül még a magyar művészet újabb sikerét is hirdeti. Üdvözölte *Istók* János szobrászt, ki e művével újabb tanúságot tett szép tehetségéről. Együttal megőrzés végett átadta az emléktáblát a komáromi ev. ref. egyházközségnek. Ennek nevében *Antal* Gábor püspök vette át az emlékművet, melyet szeretettel őrizni hazafias kötelességének tart. A Szózat elnéklése után a Múzeum megtekintésére indultunk. Itt a közönséget *Baranyay* Géza igazgató kalauzolta, ki nemes buzgalommal szolgálja a kultúra ügyét. A Múzeum számos egyéb tárgyon kívül külön erekljeszékényben őrizi *Tóth* Lőrincz aranytollát, arczképét, *Deák* Ferenc által faragott sétatölgját s műveinek egy-egy példányát.

Délután két órakor 300 terítékű lakoma volt, melyen számos felköszöntő hangzott el. Őfelségére *Pallavicini* Ede gróf, a D.M.K.E. elnöke emelte az első poharat. Szóltak még: *Esterházy* Ferenc gróf, *Rákosi* Jenő, *Sárközy* Aurél, *Bausz* Teodorik, *Tóth* Aurél, *Lőrinczy* György, *Tuba* János, *Nagy* Vilmos, *Beóthy* Zsolt, stb., stb.

A komáromi paplakra kegyelettel gondolhat minden magyar ember, mert mint *Beóthy* Zsolt oly találóan mondotta a költővel: Parva domus, magna memoria. (Kicsiny ház, nagy az emlékezete.)

LOTZ KÁROLY HALÁLA.

A nagy festőművész holttestét október 13-án este vitték át a Múcsarnokba, ott helyezik ravatalra s október 15-ikén délután temetik el református egyházi szertartás szerint. A művészeti intézetekre fekete zászlót tűztek ki. A Képzőművészeti Társulat

IFJ. PÉCZELEY JÓZSEF ÉS TÓTH LŐRINCZ SZÜLŐHÁZÁT MEGJELŐLŐ EMLÉKTÁBLA LELEPLEZÉSE KOMÁROMBAN.

Balról szelen gróf Esterházy Ferenc, tőle balra Antal Gábor püspök (mögöttük Reviczky rendőrkapitány), Beóthy Zsolt, Bausz Teodorik, Tóth Aurél, Rákosi Jenő, Tóth Ernő, Tóth Aurél, Prém József, Miklós Elemér, ifj. Reiszig Ede, Ábrányi Emil, id. Szinnyi József, Szana Tamás és Szavay Gyula.

CSOPORT AZ IFJABB PÉCZELEY JÓZSEF ÉS TÓTH LŐRINCZ KOMÁROMI SZÜLŐHÁZÁN ELHELYEZETT EMLÉKTÁBLA ELŐTT A LELEPLEZÉS UTÁN — Jely Gyula pillanatnyi fényképe

választmánya *Lotz* halálának híre azonnal összegyűlt, hogy a végítzesség megadásáról gondoskodják. A művész halálának híre a polgárság körében is mély hatást tett.

Lotz betegeskedése akkor kezdődött, mikor az országában festette falképeit és meghült. Még ki nem száradt épületben vagy nagy légvonatban sokszor éri súlyos betegség a művészeket. *Roskovics* Ignác a jászérvárosi templom mennyezeti képének festésekor a nagy légvonattól hült meg, s lett súlyos beteg; *Jantyk* Mátyás is az országában szerzte halállos bajját. *Lotz* betegsége ezen a nyáron kezdett súlyosbodni. Az előbbi években nyáron a Semmeringre szokott menni. Az idén egyre halogatni kellett ezt az üdülést, mert a családi kör ápolását nem nélkülözhetette. Munkakétség betegsége sem akadályozta. A budai királyi palota egyik termének mennyezetét megfestvén, a most épülő Szépművészeti Múzeum számára készülő freskókön dolgozott. *Lotz* a freskókép előkészítésében maradt csak régi. Pontosan, lelkiismeretesen megrajzolta azokhoz a képeket szénrel, az eredeti nagyságban. Most a művészek kisebb vázlatokban, részletekben vetik oda gondolataikat és a formákat, s aztán a falon végzik be a komponálást. *Lotz* minden freskójához elkészítette a kartonokat, és a részlet-rajzokat. Óriás gyűjtemény ez, s a legnagyobb rész az állam tulajdona, melyet a Szépművészeti Múzeumban fognak kiállítani. Ezek közt a kartonok közt vannak magán paloták freskóihoz valóik is. Azokat a közönség nem ismeri.

A nyáron aggasztó hírek terjedtek el a mester egészségéről. Mindig dolgozott, rajzolt, vázlatokat csinált, habár csak jegyzőkönyvébe, papirlapokra, de lelke élénksége megmaradt. A ki fölkereste, meglátogatta, azok közül senki sem érezte, hogy már hetvenedik évéhez közeledik a szakadatlan munkásságu férfi. A nyáron levegőváltóztatásra elvitték Tordára vejéhez, *Sándor* Ákos főispáni titkárhoz, meleg családi körbe. Itt látszólag javult, de nemsokára visszavágyott Budapestre műtermébe. Vele jöttek unokái is, kik közül egy kis leány itt súlyos beteg lett, úgy hogy a család együtt aggódott a nagypapa és az unoka életéért. Némely nap a mester jól érezte magát, de az orvosok aggodalma nem csillapodott. Felcségsé és *Kornélia* leánya ápolta. Október 12-ikén ismét a látszólagos nyugalom mutatkozott, úgy, hogy az orvosok a konzilium megtartását október 13-ikán délre halasztották. A művész azonban reggel 7 órakor meghalt. Leányának kevéssel halála előtt ennyit mondott: «Aranyom.» Néhány pillanat múlva a halál bekövetkezett. Fiát, *Lotz* Viktor honvédfőhadnagyot, ki szolgálatban a vidéken volt, táviratban értesítették atyja elhunytáról.

Berzeviczy Albert közoktatási miniszter azonnal megtette a kellő intézkedéseket, hogy a nagy halottat állami költségen temessék el. A miniszter e határozatát tudatták a *Képzőművészeti Társulat* választmányának ílésén, mely a temetés rendjét állapította meg, s meghívta a gyászünnepra az összes tudomá-

nyos és művészi testületeket. A *fűváros tanácsának* ílése elhatározta, hogy a koporsóra koszorút küld; a családnak részvétiratot intéz és a keresepi-üti temetőben díszírhelyet ad.

A családnak érkezett részvénytilatkozatok közt a legelsőek egyike volt *Berzeviczy* közoktatásiügyi miniszteré.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Drumar János: Zenetörténet. Egy teljes zenetörténet első kötete e most megjelent könyv, mely az ó-kor és a középkor zenetörténetét öleli fel huszonnégy fejezetben. Voltaképen tankönyvnek készült, de úgy van írva, hogy a nagy közönség is hasznát vehesse. Igen részletesen ismerteti a görög zenét, azután rövidebben jellemzi a római, egyiptomi és az ázsiai népek zenéjét, majd az első keresztény századok zenéjét. Hasonló alaposággal s az anyag helyes elosztásával van tárgyalva a középkori zene, mely a kötet nagyobb részét foglalja el. A munkán meglátászik, hogy a szerző nagy gondnal s elég bő források alapján dolgozott s tárgyában beható tájékozottsággal bír. Irodalmunkban hézagpótlónak mondható e munka s így megjelenése nagy hasznára válik a zenetanításnak s a zenekedvelő közönség ismereteit is bővítheti. Megjelenését a közoktatási miniszter 200 korona hozzájárulással segítette elő; kiadta a debreczeni zenéde. A több mint harmadfél száz lapra terjedő kötet ára 4 korona.

«A magyar liturgia története», írta *Sörös* Béla, a budapesti kir. országos gyűjtőfogház református lelkésze. Nagy szorgalommal készült, érdemes munka jelent meg e cím alatt, a melynek megvan ezenfelül az az érdeme is, hogy az első összefoglaló feldolgozása a magyar liturgia, vagyis az istentiszteletek s vallási szertartások fejlődésének. A negyedik száz lapra terjedő könyv a magyar liturgiát a kereszténység behozatalától a XVI. századig tárgyalja, az utóbbi anyag feldolgozását egy második kötetre hagyva. Rövid bevezetés után első részében a magyar liturgia történetét a reformáció előtt tárgyalja, sorra véve az egyes szertartásokat s felhasználva azt a terjedelmes anyagot, melyet a nyelvemlékek nyújtanak. A második s egyúttal terjedelmesebb rész a reformáció századának (1526–1600) magyar liturgiáját fejtegeti, előbb a protestáns egyházak szertartásait, azután a római katolikus egyház magyar nyelvű kultusz-elemeit. A szöveget számos kép élénkíti. Az egyházi irodalomnak kétségkívül becses nyeresége e könyv s az a buzgalom és lelkiismeretesség, melylyel a szerző munkáját végezte, megérdemli az elismerést. Megjelent *Hornyánszky* Viktor cs. és kir. udvari könyvnyomdájában; ára nincs feltüntetve.

«Modern írók könyvtára» cím alatt új szép-irodalmi válogatás indult meg. *Rózsa* Miklós szerkesztése alatt. Mint most egyszerre megjelent első tíz füzetéből láthatni, mindenféle nemzetekből való írók regényeit és elbeszéléseit közli, s minden füze-

A KIRÁLY SZOBRA.

A KIRÁLYNÉ SZOBRA.

tet egy-egy színes czimkép ékesít, melyek nagyobb része Kober Leo műve. A vállalat úgy külsejében, mint tartalmában teljesen hasonló egy meglehetősen elterjedt német vállalathoz. A Pallas részvénytársaság nyomdájából kerültek ki az eddig megjelent füzetek s a következő műveket tartalmazzák: *Hermann Heyermans*: «Zsidó fufang», *Rudyard Kipling*: «A fekete Jack», *Maxim Gorjki*: «A pénz», *Leonid Andrejew*: «Köd», *Octave Mirbeau*: «Bűn», *Maxim Gorjki*: «Malva», *Semjon Juskevics*: «Ghetto», *Rudyard Kipling*: «A birmai leányzó», *Catulle Mendès*: «A kolostor meséi», *Paul Bourget*: «Venczei éjszakák». Minden egyes füzet ára 60 fillér.

A kir. ítélőtábla felülvizsgálói tanácsainak elvi jelentőségű határozatai. Szerkeszti *Térfi Gyula*, kir. igazságügyminiszeri osztálytanácsos. Kiadja a *Franklin-Társulat*. VII. kötet 1902—1903 és tárgymutató az I—VII. kötethez. A sommás eljárási törvény életbeléptetése alapított az a gyűjtemény az ország valamennyi ítélőtáblái által hozott összes felülvizsgálói határozatok gondos átvizsgálása alapján készül. Az eredeti forrásokból merítő gyűjtemény a legtöbb határozatot teljes szövegében közli. Különleges érdeme a tárgymutatók gazdagsága és lelkiismeretes összeállítása. A most megjelent kötet a kir. tábláknak 1902 és 1903-ban hozott határozatait tartalmazza és ezenfelül az összes hét kötetre kiterjedő rendszeres tárgymutató van

AZ ISKOLA ELŐTTI TÉR A LELEPLEZÉS UTÁN.

hozzá csatolva a gyűjteményt a jogászközönség: bírák, ügyvédek nagy sikerrel használják mindennapi munkájukban, de használhatják bankok, pénzügyeztetek, kereskedők és iparosok is. A most megjelent kötet terjedelme 76 ív; ára a Franklin-Társulat megszokott izléses, díszes nyomdai kiállításában és erős vászonkötésben 20 korona. Kapható bármely könyvkereskedésben, a kiadóhivatalban, valamint csekély havi részletfizetésre Melzer Károly könyvterjesztő vállalat útján is. (IV. Egyetem-utca 4. sz.)

Magyar Színház. «Az ibolyásleányka», operette három felvonásban. Irták *Krenn* és *Lindau*. Zenéjét szerzte *Helmesberger J.* Magyar színpad alkalmazta *Mérei A.* Színpad került október 6-ikán. A Magyar Színház különös előszeretettel viseltetik a bécsi operettek iránt s egymásután adja azokat elő. Ezen vállalkozását néha siker is koronázza, a menyében a «Svihákok»-at, a «Drótóttó»-ot és a «Tavaszi»-t igen sokszor játszották. Most ismét egy Bécsben nagy sikert aratott operett színpad, azonban nem oly sikerrel, mint elődei. A mese régi, elcsépett, a zene a legközönségesebb bécsi muzsika, ismert indulókkal és kuplékkal tarkítva. Egy tenorista, egy búvész és egy erőművész szerelmi kalandjait tárgyalja a szerző meglehetősen vaskos, izléstelen humorral. Egy vendéglőben töltenek együtt egy éjt hárman és ott megálmodják, hogy a vendéglő előbbi csaposa halála előtt hova rejtette vagyonát. Midőn ezt felkutatják, találják a megálmodott helyen egy vasládát, abban egy irást, mely szerint a csapos kétszáz ezer koronát adott át egy Benedek nevű úszorásnak, hogy ebből az árván hagyott Palika nevű fiát neveltesse. Magas Pál tenorista úgy találja, hogy az irásban lévő adatok és az ő élete mozzanatai megegyeznek, elmegy tehát a gyámjához. Ámde itt

megtudja, hogy Palika Pólka és a hátramaradt gyermek nem fiu, hanem leány, tehát nem lehet ő. Pólikát sem tudják, merre van, elindulnak hát keresni. Magas Pál már régebben szerelmes volt egy ibolyát áruló leányba, ki viszont szerette. Erről aztán felfedezi, hogy ő az a bizonyos Pólka, a kire a kétszáz ezer koronás örökség vár. Az erőművész is kibékült feleségével, míg Dávid bohócz egy fiatal leánykának lesz boldog férje. Ma mutatkozott be a színház új énekesnője, *Lónyai Piroška*, ő volt az ibolyás leányka. Hangja kis terjedelmű, ellenben játéka igen ügyes. *Anday Blankáról* ennek ellenkezőjét mondhatjuk. Szépen iskolázott kóloratur hangja van, a Magyar Színháznak kevés ily jó énekesnője volt, mint ő. *Sziklai, Rubos* és *Ráthonyi* játszották a három artistát. Dícséret illeti meg *Tollagi Adolfot* egy vén rút báró szerepében. A díszletek és a jelmezek mind ujonnan készültek és izléseken vannak rendezve az egyes felvonások. A darab tetszett a közönségnek. (S. L.)

Vigszínház. Október 13-án este a magyar dráma terére történt balsikerű kirándulás után ismét visszatért a Vigszínház a rendes kerékvágásba: előadta két francia író, *Keroul* és *Barré* bohózatát, «*Végre egyedül*» címmel. A gyári munka a rendes recipére készült, új nincs se a bonyodalmában, se személyei leltárában. Ezáltal azon alapszik az egész komédia, hogy egy vidám úr kinevezeti magát rendőrbiztosnak vidékre, mert ezzel ő maga lehet csintalanságainak legfőbb ítélőbírája. S egy vidéki após kibérli egy hétre nászutazó lányának egy könnyelmű hölgy párisi lakását, a ki hajdan vejenek barátja volt. Ebből a két merőben valószínűtlen félreértésből nem annyira bolond, mint

inkább ostoba félreértések kerekednek. Az alaphang a szokott borsos; az egész ügynek semmi köze sincs az irodalomhoz, de még a színházhoz sem. Csodálatos, hogy a Vigszínház színészei, különösen *Hegedűs, Tapolcai* és *Gazsi Mariska* még ezt a szalmát is ügyesen és szemfényvesztőn tudják csépelni. És még csodálatosabb, hogy a közönség ez új ócskaságon is tud mulatni. De hosszútávú a két francia bohózata nem lesz e földön. A fordítást *Heltai Jenő* végezte folyamatos színpadi nyelven, de helyi-közzel erős pesti kávéházi zsargonban. Ez az új irodalom bizonyos részének nyelve.

(—n—y.)
Berczik Árpád új vígjátéka. A Nemzeti Színházban most *Berczik Árpád* «Miniszterválság» című új darabjára készülnek.

A Nemzeti Szalon őszi kiállítása október 8-án nyílt meg. A megnyitáson jelen volt *Berezovics Albert* dr. közoktatásügyi miniszter, *Szalay Imre* miniszteri tanácsos, a Nemzeti Múzeum igazgatója, *K. Lippich Elek* dr. miniszteri osztálytanácsos, és még sokan, kivált a művészek közül. A minisztert *Ernst Lajos* igazgató kalauzolta. A kiállítás különös érdekessége a tájképfestésnek korán elhunyt két jelese, *Mészöly Géza* és *Paál László* több festménye, melyek közül a legtöbb először kerül nyilvánosság elé. Bár *Mednyánszky László*, *Margitay Tihámér*, *Magyar-Mannheimer*, *Csók István*, *K. Kovács László*, *Tull Odön*, *Koszol Jenő*, *Bruck Miksa*, *Kacziány Odön*, *Rippel-Rónay*, *Déry Béla*, *Faragó Géza*, az elhunyt *Szász Gyula* szobrász kisebb dolgozataiból s még több művész munkáiból áll az izléses és tartalmas kiállítás.

ROHONCZY GIDA ÉS NEJE TÖRÖKBRESEI GYÜMÖLCSÖSÉNEK KIÁLLÍTÁSA: KÖRTEFAJOK KÜLFÖLDI SZÁLLÍTÁSRA CSOMAGOLVA.

GYÜMÖLCS ASZTALDÍSZEK ÉS PÁLMAK.

hamispénzverés, felségárulás s a mennyei felség elárulása, azaz a herezis; de eszközeiben alkalmazkodott a rendes törvényszékek gyakorlatához. Az inkvizíció működése 1482-ban kezdődött Torquemada Tamás dominikánus perjel elnöklésével. Ballagi bizonyítja, hogy az inkvizíció nem egyházi, hanem királyi intézmény volt, a papi bírák a spanyol király érdekkörében a királlyal, az állam-eszmével tökéletesen azonosak és ennek közegei gyanánt működtek. Ballagi tanulmányát az akadémikusok megtapsolták.

A Petőfi-Társaság október 9-iki ülésén az elnöklő *Herczeg Ferencz* bejelentette, hogy a társaság Petőfi-ereklyéjére ismét négy értékes emléktárggyal szaporított. Ezek Petőfi feleségének, *Szendrey Juliának* két levele (az egyik 1845 november 10-ikén, a másik 1848 február 20-ikán kelt.) *Szendrey Juliának* egy kis olajfestménye és női zsebórája. E tárgyakat *Rozsnyay Kálmán* szerezte meg *Hanny Aladárné* szül. *Tamásfy Teréz*től, a ki mindez ideig *Tabon* őrizte a nagyanyjától rá maradt ereklyéket. Az ereklyék a fővárosi múzeum Petőfi-szobájába kerülnek, a mely valószínűleg még az idei tél folyamán megnyílik.

A felolvasások sorát *Jakab Ödön* kezdte, ki *Buday Barna* vendégnek «A föld regénye» című elme-futtatását mutatta be, mely elevenen festi az ember vonalmát az anyaföldhöz, s a költő és a gazda szemével nézi a tápláló és szépséges földet s a föld szeretetét a hazaszeretettel kapcsolja egybe. A fel-

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tudományos Akadémia II. osztályának október 10-ikén tartott ülésén *Thaly Kálmán* elnöklésével tartotta heti ülését, s dr. *Ballagi Aladár*, mint ujon választott rendes tag tartott székfoglaló előadást «A spanyol inquisítoról,» azt vizsgálván, vajjon állami, vagy egyházi törvényszék volt-e az inquisítor?

Fejtegetése szerint minden azt mutatja, hogy politikai czélra, a spanyol egység megszilárdítására szolgált. Az egység külső ellenségeinek akkor az arabokat, belső ellenségeinek a zsidókat tekintették, a kik nem bírtak a spanyollal érzelmi egységbe oltadni. A folytonos üldözés miatt nagy tömegekben, egy alkalommal épen huszonezren tértek át a kereszténységre; de a kikeresztelkedést a katolikusok a vallás profanizálásának tartották s állandóan föntartotta magát az a vád, hogy csak ropant kincsek megtartásáért tértek át. Az tény, hogy az új keresztények kezén a nemzeti vagyon fele volt, és hogy nemcsak a világi méltóságok között kaptak helyet, de a püspöki karba is bejutott köztük három. Ez a változás a XV. század derekán történt. A mint nem sokkal utóbb *Katholikus Ferdinánd* lépett Aragónia trónjára s feleségül vevén *Kasztíliai Izabellát*, hogy a faji egységet megteremtse, a pápa engedelmével az új keresztények ellenőrzésére felállította az inkvizíciót, a hitűkhöz szívesen ragaszkodó zsidókat pedig irgalmatlanul kiűzte az országból. Az inkvizíció tehát rendkívüli törvényszék volt, rendkívüli bünygekben (crimina excepta), a melynek bosszorkányság, utonállás,

A BUDAPESTI M. KIR. KERTÉSZETI TANINTÉZET KIÁLLÍTÁSA ÉS CSEREPES GYÜMÖLCSFÁK. ORSZÁGOS GYÜMÖLCS-KIÁLLÍTÁS A VIGADÓBAN.

A KIRÁLYI PÁR SZOBORÁNAK LELEPLEZÉSE ROHONCZON. — A LELEPLEZÉSI ÜNNEPÉLY.

ZÁBRÁCZKY ELEKNÉ GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁ.

A VIGADÓBAN RENDEZETT ORSZÁGOS GYŰMÖLCS-KIÁLLITÁSBÓL.

olvasást tetszéssel fogadták. Utána *Prém József* adta elő „Érczakas” című novelláját, jó hatással. *Nógrádi Pap Gyula*, kit a társaság tavaly választott tagjai közé mint mesegyűjtőt és dalköltőt, szélfoglatot tartott, és két költeményét olvasta föl. Az *elnök* melegen üdvözölte az új tagot s átadta neki a társaság oklevelét. — *Váradí Antal* „Színészutazás” cimen a régi színészeletről emlékezeit olvasta föl.

MI UJSÁG?

A király október 15-ikén este Budapestre érkezett a hosszabb időt töltött. Gödöllőn udvari vadászatok lesznek. Ő Felsege november első napjaira Bécsbe utazik, de ismét visszajön.

Rákóczi hamvainak hazahozatalával foglalkozott a képviselőház október 11-iki ülése. Azt a 72 kérvényt tárgyalta, melyben régebben kérték a hatóságok Rákóczi hamvainak haza szállítását. Azóta a király már elrendelte a nagy fejedelem földi maradványainak hazahozását. *Kossuth Ferenc* azt kérdezte a miniszterelnöktől, hogy meghatározható-e már az időpont, mikor Rákóczi hamvai a hazai földre érkeznek?

Gr. Tisza István miniszterelnök azt válaszolta, hogy ő a közelet és a történeti tudományok kiváló férjaitól kért e dologban tanácsokat s kidomborítani akarja azt a körülményt, hogy a hazaszállítás iránt nem az országgyűlés, vagy a nemzet, hanem csakis Ő Felsőig intézkedik, kormánya útján. Különben újból is tanácskoznia fog a fonteltett férfiakkal. „Ő felsege hozzájárulásából és parancsára — mondta a miniszterelnök — intézkedésünk körébe vontuk mindazon a régi kor küzdelmeiben részt vett nagy férfiak hamvai hazaszállítását is, a kik még idegen földben nyugszanak, és olyanformán gondoltuk az elhelyezést, hogy Rákóczi, körülvéve az ő tanácsadóitól és vezéreitől, a *kassai* domban nyerne elhelyezést, a hol azután magában a dombon együttal egy minden tekintetben méltó sírrelk is állíttatnék fel. Thököly hamvai pedig az ő végrendeletében foglalt óhajának megfelelőleg egy evangélikus templomban és pedig a kémárki templomban nyerne elhelyezést. (Általános helyeslés.) A hazahozatalra az a terv, hogy a hamvak hajón érkezzenek az ország fővárosába. Az ország határánál kellene már az első ünnepélyes aktusnak lefolytani, akkor, midőn a Dunán az ország határát átéli a hajó; azután volna egy nagyszabású vallási és nemzeti tartalom ünnepély Kassán, illetőleg Kémárkon, a hol a hamvak örök nyugalomra helyeztetnénk. (Helyeslés.) A mi az időpontot illeti, remélhetők, hogy tavaszkor a lélekemelő ünnepély megtörténhetik. Az ügy diplomáciai tárgyalásokkal függ össze; e tárgyalások a nyári hónapokban az illetők távolléte, így például azon lazarista rend főnökének is távolléte folytán, a kinek igen nevezetes szerep jut az elintézésében, — még nincsenek befejezve. A tél alatt az intézkedések bizonyára úgy folynak le, hogy tavaszkor az ünnepély minden tekintetben méltó legyen a nemzet emelkedett hangulatához, méltó tárgyához és a Felsőig azon magas elhatározásához, a melylyel a nemzetnek ezt a nagy örömet meghozta. Ezeket kívántam mondani. (Általános helyeslés.) — *Kossuth Ferenc* köszönettel vette tudomásul ezt a fölvilágosítást, s ajánlta a kormány figyelmébe a lazaristák amaz óhaját, hogy a Rákóczi nyughelyül szolgálót

konstantinápolyi templomot a kormány javíttassa ki. *Kubik Béla* a száműzetésben elhunyt jelesek hamvait Budapesten óhajtaná eltemetni. Ez az óhajtan azonban nem talált visszhangra és a miniszterelnök is utalt a meghallgatott illetékes férfiak véleményeire, a kik mind Kassát és Kémárkot ajánlották.

A Kossuth-mauzoleum. A kerepesi-út melletti sírkertben a Kossuth-mauzoleum, mely *Gerster Kálmán* építész tervei szerint épült, külsőleg teljesen elkészült már. A mauzoleum külsejét művészi szobrásmunkákkal fogják díszíteni. E díszítéseket *Stróbl* Alajos tanár készíti s remélhetőleg tavaszig készen is lesz velök. Ekkor hozzáfognak a művészies belső díszítéshez.

Czetz János tábornok haláláról levél is érkezett már Kolozsvárra Buenos-Ayresből. *Kirchner Eduárd* ott lakó hazánkja írta szeptember 15-ikén, ő küldte meg az ottani német lapot is, mely az agg honvéd vezér halálát és temetését leírta. Czetz János szerényebb körülmények közt élt, mint itthon gondolták. Leánya, *Krisztina*, ki a tábornokot haláláig ápolta, nagyon szűk viszonyok között maradt. Czetz maga is mindig a leánya sorsáért töprendkedett. A mult évtized közepe egy időközben elhalt országgyűlési képviselő Czetz Jánosnak ingyen lakást és teljes ellátást ajánlott fel, ha hazajön. Czetz ezt gyöngöden megköszönte és *Krisztina* leány részére tartotta fenn az esetre, ha az ő halála után leánya nyugdíjat nem kapna. Ugyanekkor több erdélyi város intézkedett a Czetz részére közvetlen uton tiszteletdíjat. Az elhunyt tábornok barátai illetékes helyen lépéseket tesznek, hogy a tábornok nyugdíjának egy részét kegyelemképen a leányának juttassák.

Keszthelyen egyházi ünnepély volt október 9-ikén. A legett s újja épült római katolikus templomot szentelték föl, melynek belseje dr. *Dunst Ferenc* apátlébanos buzgalma és műízlése mellett jóval művészibb a régine. A felszentelésen a keszthelyi születésű *Vaszary Kolos* bíróokprimás nem jelenhetett meg gyöngéledése következtében. A szertartás helyette a város szülője, dr. *Bitá Dező* apát és egyetemi tanár végezte, dr. *Rédey Gyula* veszprémi kanonok szent beszédet mondott. Jelen volt *gróf Festetics Taszilo* kegyur családja és az egész keszthelyi értelmiség. Dr. *Dunst Ferenc* apátlébanosnak fáradozásaiért a város testületileg mondott köszönetet. Déiben *Dunst* apátnál lakoma volt és táviratokkal üdvözölték a gyöngéledő hercegprimást.

Sepsirétyi Antos Béla abonyi földbirtokos, cs. és kir. kamarásnak, közéletünk egyik régi érdemes harcosza, *Antos János* ref. egyházkerületi főgondnok fiának haláláról megemlékeztünk lapunk egyik utóbbi számának „Halalozás” rovatában. A korán elhunyt férfi emlékére egykori tanítója, *Forgács Endre* sárbojár ref. lelkész «Czippus-lombok» czimmel kegyeletes hangulatu vers-ciklust írt, melyből közöljük a következőket:

Kihílt porodra áldást
S nyugalmat csekedel
Tört szívű édes apa
S négy hű testvér kebel,
Meg a fényes rokonság,
Meg annyi jó barát.

A vég Isten hozzádot
Meghatva mondja rád.
Nem hívásban telének
Veszendő éveid,
Egy tiszta jellemképet
Hagytaál örökben itt.

A Röntgen-sugár veszedelme. Az angol és amerikai orvosi körök a Röntgen-sugárnak egy különös és pedig veszedelmes sajátsága foglalkoztatja. Ed-

son egykori asszisztense *Dally Clarence*, a ki a nagy feltaláló egyik laboratóriumában kizárólag Röntgen-sugarakkal foglalkozott, megütödvé vette észre, hogy a kezéne gyuladást tünetek mutatkoztak és a haja és szakála teljesen kihullt. Két év leforgása után *Dally* kénytelen volt a kísérletezést abbahagyni, mert a balkezén *rákdagamat* képződött és a mikor ezt a kezét levágták, a másik kezén is rákos képződményeket állapítottak meg. Végre egész testét ellepte a rák és meghalt. Azok az orvosok, a kik *Dally*t kezelték, valamennyien szilárdul meg vannak győződve, hogy az asszisztens a rák-betegséget a Röntgen-sugarakkal való folytonos foglalkozástól kapta.

Házasság. *Mörice Zsigmond*, «Az Ujság» belmunkatársa eljegyezte *Holics Jankát* Vashegyen.

* **Az Ecuadorban** (Dél-Amerika) levő 17,120 láb magas *Mount-Sangay* nevű vulkán 1723 óta szüntelenül tüzet hány. A kitérősek a 150 mérföldnyire fekvő *Quito* városban tisztán ki lehet venni. Némelykor egy óra lefolyása alatt 260—270 kitérés észlelhető.

A ház főkéssége, a gazdaság, szőlőtermelés, gyümölcsnevelés, baromfi-nyelésés jóvelélményességnek ügyszólván alapfélétele a szép, illetve jó kerítés. Mert lehet a ház díszes, ha rozsgat, idomtalan léczkerítés díktelekkel, ha se tetszik szépnek, ellenben ócska háztájat is kedvessé, széppé tesz a mai kor igényeinek mindenben megfelelő sodronykerítés. Akár díszes tetzai, akár pedig bár egyszerű, de évtizedekre szóló jó értes gazdasági kerítés szükséges, igényünket sehol jobban ki nem elégítik, mint ha *Haidecker Sándor* Budapesten, VIII., *Úlló-út 48. sz.* alatti kerítésgyárához fordulunk.

HALÁLOZÁS.

Vörösmarty BÉLANAK, a Kuria másodelnökének halála váratlanul következett be s mely megilletődést okozott mindenfelé. Az elhunytak nem volt erős szervezete és orvosi tanács szerint kiszabott mértékletességgel élt. Majd minden nap hosszabb sétát tett és este korán ment nyugodni. Október 8-ikán még a Kurian elvégezte rendes teendőit, este fel a Gellérthegey aljában sétált, vacsoráján baráti körben, a «Vadászkürt» fogadóban fogyasztotta el. A rosszlelt semmi nyoma sem látszott rajta. Esti tíz órakor hazatért muzeum-körúti lakására, s inasának panaszkodott, hogy rosszul érzi magát, de nem engedte, hogy orvost híjjanak. Mégis a szolga, mikor látta, hogy urala mind rosszabbul lesz, elhívta dr. *Korányi Frigyes* tanárt, de akkorra, éjfélt után már Vörösmarty meghalt. Hatvan évet élt; atyja 55 éves korában hunyt el. Nővére, *Vörösmarty Ilona*, Széll Kálmán volt miniszterelnök hitvese, Rátóton kapta meg a gyászbeszédét a távirati értesítést és férjével azonnal Budapestre sietett bátyja holttestéhez. Az ő kivánság volt, hogy bátyját, ki egész életében egyszerűen, visszavonultan élt, ne a Kuria palotájának fényes márvány-csarnokából temessék el, hanem lakásából. A részvénytalakatok táviratban, levélben, szóban Széll Kálmán fogadta, s neki cizmeve érkezett a király távirata is, a felség nevével ellátva, mely így hangzik: «*Schönbrunn, október 10. Széll Kálmán tükos tanácsosnak, Rátót.* Fogadják Ön és tisztelettel neje családi mély gyászuk alkalmából legőszintebb részvétem nyilvánítását. *Ferenc József.*» Az igazságügyminiszter hosszabb részvétellel intézett a Széll-családnak. — A Kuria október 11-ikén teljes ülést tartott és *Szabó Miklós* elnök megbeszélte talámsolta a legfelsőbb bírói kar vesztését a nagy költő fiában, ki már mint a győri kir. tábla elnöke éles belátásával és a bírói adminisztráció körül tanúsított kiváló képességével kivívta az elismerést, mely a Kuria másodelnökévé tette, a hol a bűnügyi osztályt vezette. A Kuria abban adott ki-fejezést gyászának, hogy az elhunyt hűgához részvétlatozt intézett és hogy e napon tanácskozást nem tartott. A temetésre október 11-ikén délután gyűlt össze a résztvevők nagy száma, köztük a győri kir. tábla küldöttsége, a Kuria egész tisztikara, a törvényszékek és nagy számú előkelőség, *Plósz Sándor*, *Berzeviczy Albert*, *Tallian Béla*, *Cseh Ervin*, *gróf Khuen-Hédervár Károly* miniszterek, báró *Féjerváry Géza*, *Percezl Dező*, a képviselőház elnöke, *Márkus József* főpolgármester és még számosan. A koporsó koszorúját *Széll Kálmán* ilyolvaszkoruján a fehér selyemszalagon ez volt olvasható: «*Szeretett testvéremnek — Ilonának.*» A temetési szertartás a lakásban ment vége. Nagy jégesóvel vegyes zápor volt ez időben és sokáig kellett várni, míg a koporsót a nyolc fogaú gyászocsóra helyezhették és kivitték a kerepesi-út temetőbe, a hol a családi sírboltba, *Vörösmarty Mihály*né mellé helyezték el fia hűlő tetemét.

FRANCISCI HENRIK, a horvát országgyűlés alelnöke, meghalt Zágrábban október 10-ikén 70 éves korában. Egyike volt azoknak a horvát politikusoknak, a kik a Magyarországgal kötött állami egyezséget mindig támogatták. Nagy-Kanisán és Zágrábban tanult, s a nyilvános hivataloskodást mint samobori járásbíró kezdte meg, később alispán lett. 1884-ben nyugalomba vonult, akkor az ozajli kerületben képviselő választották s azóta egyszerűsámmind tagja volt a magyar országgyűlésnek is.

Dr. SCHRAUF Károly, a bécsi közoktatási miniszterumban osztálytanácsos, egyetemi leltárlárnok, a magyar történelmi társulat tiszteletbeli tagja, meghalt Bécsben. A magyar történetbírakkal meleg összeköttetésben volt, s mint leltárlárnok, előzékenységgel sokban könnyítette munkáját s maga is több magyar vonatkozású okiratot dolgozott fel.

ALMQUIST HERMANN, az upsalai egyetem tanára, jeles svéd tudós, ki az összehasonlító nyelvészettel foglalkozott és magyar tudósokkal is sűrűn érintkezett, meghalt 65 éves korában. A legkifünőbb svéd nyelvhatók egyike volt.

Elhunytak még a közelebbi napokban: **GERGELY TIVADAR** földbirtokos, volt országgyűlési képviselő **Szepes-Hanusfalun** 68 éves korában. A 70-es években az ó-lublói választókörletet képviselte kormánypárti programmal. — **MAYORABER AGOSTOS** 48-as vezérkari főtitisz, **Klapka** tábornok adjutánsa Budapesten, 78 éves korában, a hatvanas és hetvenes években számos közgazdasági vállalat alapításában vett részt. Igazgatósi tagja volt az Országos Honvédegyesületnek. — **Szolnoki JÁRMY FERENCZ** 48-as honvédfőhadnagy, Szabolcsmegye bizottsági tagja, 73 éves korában Komoróban. — **Batsi BALLA Károly** 48-as honvédfőhadnagy, a «*Debrecezen-Nagyvárad* Értesítő» volt szerkesztője *Debrecezen*ben 74 éves korában. — **KAKAS EDE** szücsmester, magyar emigráns, a ki annak idején *Kossuth Lajossal* együtt utazott Amerikába s ott tekintélyes polgár lett, *Medfordban*. Az aggyastánkorban elhunyt magyar emigránsi az amerikai magyarok nagy részvétel temették el. — **UJTALOSY-PAP ISTVÁN** 48-as honvédfőhadnagy, *Ilidégvárdón*, 76 éves korában. — **HEGEDŰS JÓZSEF**, a gróf Károlyi-család jószágkormányzója, ki negyvenkét évig szolgálta a grófi családot s kinek halálakor gróf Károlyi István egy levélben megindultan emlékezik meg «inspektora és igaz barátja» elhunytáról, a ki a szorgalom és becsületesség példaképe volt, 66 éves korában, Budapesten, s a grófi család tagjainak nagy részvéte közt temették el. — **BARÓ FERENCZ**, a főváros egyik legnagyobb vaskereskedő cégének tulajdonosa. — **BALÁZS Gyula** nyug. főgimnáziumi tanár, 45 éves korában Nagybecskerekben. — **BARANYAI János** nagy-szécsényi járásbírósi joggyűző, Budapesten. — **NAGY ISTVÁN** államvasuti főellenőr, 55 éves korában Szombathelyen. — **KORDINA Károly**, a kaláni bánya- és kohó-részvénytársaság felügyelője, 55 éves korában Budapesten. — **REYAT György**, a VII. kerületi polgári leányiskola tanára, Budapesten. — **ANDRÉ EML. földbirtokos**, Veszprémmegye közéletének előkelő tagja, *Bauer Antal* országgyűlési képviselő sőgora 43 éves korában Pápán. — **BARTÓK SÁNDOR** gyógyszerész, 66 éves korában *Fehérgyarmaton*. — **WITTICH LAJOS**, volt m. kir. postamester, nyug. gyári tisztviselő, 72 éves korában *Turjaromet* közegységben. — **HUNFALVY LAJOS** fővárosi tanító, 38 éves, Budapesten. — **FRTSCH REZSO** szombati városi állatorvos, Nagyszombatban 58 esztendősen korában. — **Dömsödi HAJÓS ISTVÁN** joghallgató, *Hajós Menyhért* és neje, *Rudnyánszky Erzsébet* 20 esztendősen fia, Budapesten. — **METTERNICH LÖTAR** herceg, a volt államkanczellárnak legifjabbik fia, Bécsben 68 éves korában. — **VOJNITS HAJDÚ GÁBOR** nyug. városi gazda, Szabadkán 74 éves korában. — **Ótrockosi Nagy László** gimnáziumi tanító, 21-ik évében, Nádudvaron. — **PÉRTL ANDRÁS**, az egyetemi könyvtár első szolgálója, ki a nagy könyvtárat rendkívüli jártassággal bírt, s a könyvtár látogatói sokáig éreznik fogják hiányát, 55 éves, Budapesten.

Aranyidkái SVAIACZER ILKA a nagybányai jótékony négyesület tiszteleti elnöke, 79 éves korában Nagybányán. — **Özv. nagydóki GYULASSY ISTVÁNNÉ**, szül. *Marton Teréz* 81 éves korában Kaposváron, s nagy részvéte mellett temették el a topónári családi sírboltba. — **KISS SZUSZÁNA**; néhai Veres Imre volt paptamási-i ref. lelkész özvegye 82 éves korában Paptamásiban, s előkelő rokonsággyászolja. — **KORÁNYI Jánosné**, szül. *Belitza Jolán*, a szatmári ügyvédi kamará elnökének neje 65-ik évében Szatmáron. — **Vályi BEKE Gyuláné** szül. *Kiszely Irénke* 21. évében Munkácsán. — **Dr. DOMÓTOR ALADÁRNÉ** szül. *Türk Aranka* Zomborban, élete 33-ik évében. — **Dr. Kőpeczi Bocz Jánosné**, szül. *Berna Hermina* 53-ik évében Nagyenyeden.

ban felöltözve pusztá deszkán kénytelen aludni. A falus papák tulnyomó része oly kevés fizetést kap, hogy húst csakis húsutóknak lát.

Balaton. Szerettem volna. Bizonyos, nem túlságos magasra szabott középkeresületi mértéknek a versek, de többet nem. Mindegyikben lapos próza váltakozik a cínosabb részletekkel, a költői egyéniség ereje nem tölti el egyiket sem annyira, hogy az olvasóra is át tudjon valamit vinni a saját érzéséből.

Dal a virágról. Megy a vándor. Kezdetleges, tartalmazatlan romantika, a rimelés legelemibb követelményeinek is híjával.

Szeretem az estét. Nincs egy sora sem, mely eredeti, friss szemlélettel alapulna, az egész nem egyéb, mint érzélgős merengés, konvencionális képekben kifejezve. Formatrésze azonban, úgy látszik, van.

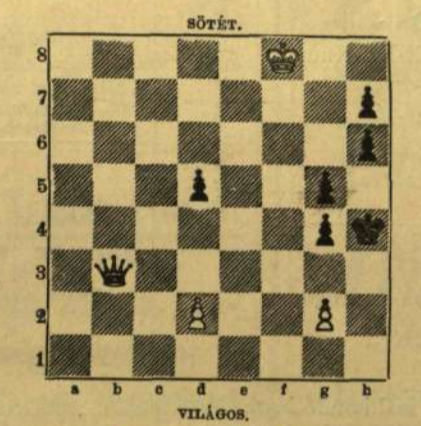
Messze van. Erre is csak azt mondhatjuk, a mit a másokra izentünk.

Drakula. Csakugyan dilettáns-kísérlet, egy szép lélek ábrándozása, a tartalom egyéni ereje s a forma művészete nélkül. A ki írta, annak bizonyára élvezet szereztek, a nagy közönség csak fogatkozásait látna.

Miért hagytaál el engem! A hosszú hallgatás mintha nem vált volna javára. A vers formára ügyes, de inkább a hangzatos szavakat látjuk benne, mint az igazi érzést. El is van nyugtva, mesterként is a stílus. A fordítás is mintha sokat elejtene az eredeti frissességéből.

SAKKJÁTÉK.

2402. számú feladvány. Burke R. G.-től.

A 2388. számú feladvány megfejtése Ohocholous Gy.-től.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.
1. b2—b3 ___ Ke5—d4 (a) 1. ___ g6—f5 : (b)
2. He5—e6 + ___ Kd4—e5 2. Hh4—f3 + ___ Fd5—f3 :
3. d2—d4 mat. 3. d2—d4 mat.

b. c.
1. ___ g6—h5 (c) 1. ___ Hb4—a6
2. He5—b7 stb. 2. He5—d3 + stb.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Csomonyán: Németh Péter. — Bakony-Szentlászlón: Szabó János. — Gvarahonczon: Kintzsig Róbert. — A pesti sakk-kör.

KEPTALÁNY.

A «*Vasárnapi Ujság*» 40. számában megjelent képtalány megfejtése: *Cuczor Gergely*.Felelős szerkesztő: *Nagy Miklós*.Szerkesztési iroda: Budapest, IV., *Kaplony-utca 9.*

PURGO.

KODAK.

A XX. században 10245 az amateur-fényképész filmjeit nem a sötét, egészségtelen sötétkamrában fejleszti, hanem világos, kedélyes lakozásában a **Üzemban látható KODAK Ltd.** Wien, I. kerület, **Graben 29.** szám alatt.

Természetes vasménes Lithion-forrás kitűnő hatása. Vese-, hólyag-, rheuma- és központi szervek betegségeire, szívbetegségekre, a leg- és emésztési szervek hurutainál. 10246

Budapesten, főraktár *Édeskuty L. urnál.*

ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budapest, *Ferencz József-tér 3.*
kristályüveg készletek nagy raktára.
Mindennemű üvegvagy háztartások, gazdaságok stb. számára mérsékelt áron.
Képes árjegyzék ingyen.

Hölgyeim! A kézimunkához szükséges kelnek, anyagok és művészies rajzok, valamint előrajzolt kezdett és kész kézimunkák beszerzése legjobban ajánljuk elismert céget

GERTLER ADOLF
kézimunkaiparos és műrajzó

Budapest, VIII., *József-körút 77. szám.*
Vidéki megrendelések pontosan eszkoztöltetnek. Kiténtetve az ezredéves országos kiállításban az első díjjal. 10609

Képes árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmetve küld

Az egyik mondja a másiknak

és így már millió hölgy előtt ismeretes, hogy a szépség fontartására és fokozására legjobb szer a törv. védett *Helin*, 1 doboz 1 korona 20 fillér. Kapható gyógyszerárakban, drog, illatsz. — Főraktár Budapesten: *Török J. gyógyszerár, Király-u.* Bécsben: *C. Brady* gyógyszer. *Fleischmarkt.*

POLGÁR SÁNDOR
orvosi mű- és kőtszerész
Budapest, VII., *Erzsébet-körút 50*

legutányosabban beszerzhető saját gyártmányu m. kir. szab. sérvkötők, betegápolási czikkok, kőtszerek, összes gummiárak, valódi francia különlegességek (övszerek) stb. 10145

Kováts Béla
koszgyártó Budapest, V., *Lipót-körút 3*
Ajánlja újonnan berendezett modern hintó raktárát

Alapított 1886. Képes árjegyzék bérmetve

SZÉP
mellékeresetet kaphat mindenki kinek nagy ismeretése van. Tisztes, kényelmes foglalkozás. Küldje be címét U. 13. autu a következő címre: Anoncon Bureau des Merkur, Mannheim, Baden. Postafiók 351.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban, Budapest, Egyetem-u.4.

KODAK-napvilágot fejlesztő-géppel. Árak nagyság szerint 13 kor.-tól 50 kor.-ig. Kapható valamennyi kereskedőnél.

5595. sz.

Bérleti (Szállítási) hirdetmény.

A tárgyalás megtartatik

mely napon	állomás és hivatalban	a bérleti állomás számára	az ahhoz tartozó helységgel	megye	csapattest	időtartam	körülbelüli napi szükséglet		Körülbelüli folyó órsszükséglet	Bánatpénz		
							kenyér	zab		a következő cikkekre		
							840	4200	zab	kenyér	zab	
							gramm		méterm.	korona		
1. Állomásozó csapatok, intézetek és elszigeteltek számára:												
1904 október 24-én	a budapesti csász. és kir. katonai élelmezési raktárnál Budapesten	Pilis-Csaba melletti tábor	az ehhez tartozó helységgel	Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun	cs. és kir. közös hadsereg	A táborozási időszakra, u. m. körülbelül 1905. évi április hótól 1905. évi szeptember hóig.	—	65	500	—	300	
		Szolnok		Jász-Nagy-Kun-Szolnok		250	—	—	500	—		
		Czegléd**				1905 január 1-én	1905 szeptemb. 30.	140	—	—	300	—
		Alberti-Irsa				130	150	2300	300	1400		
		Abony		Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun		130	150	2300	300	1400		
		Örkény* melletti lőtér				A táborozási időszakra, u. m. 1905. évi május hótól 1905. évi szeptember hóig.	—	—	1800	700	1200	
		Kecskemét				1905 január 1-én	1905 szeptemb. 30.	760	560	8600	1500	5000
		Zombor		Bács-Bodrogh		200	—	—	500	—		
		Ujvidék				310	—	—	700	—		

Azon felül a megegyezett bérleti árak mellett szállítandó lesz:

- Az időszertinti szükséglet a fegyvergyakorlatokra beidézett szabadságoltak, tartalékosok és póttartalékosok részére.
- Az időszertinti szükséglet átvonuló csapatok részére a feltételi füzet IV. pontja 1. bekezdés A—a) határozmányok szerint.
- Az időszertinti szükséglet csapat-összpontosítások részére a feltételi füzet III. pontja szerint.

* A körülbelüli napi szükséglet az örkényi lőtér részére a táborozás tartama alatt, azaz megközelítőleg május hótól szeptember haváig, 840 grammos 800 adag kenyér, 4200 grammos 140 adag zab és 5040 grammos 120 adag zab. Továbbá ágyzsalma az egész időtartamra 380 métermáza.

Az ezen szükséglet után eső bánatpénz a fent levő táblázatban van feltüntetve.

Az ajánlatokban az árak a lőtér helyén feltüntetendők.

** A bérletnyertes kell, hogy kötelezze magát, a helyőrség állományának nagyobbitása esetén ezen szaporított helyőrség részére is a cikkeket a szerződött árak mellett szállítani.

Különös határozmányok.

Azon állomásokra nézve, melyeken a bérleti időtartam alatt ezred- vagy dandár-összpontosítások (a lovasságnál osztály-összpontosítások is) tartatnak, illetőleg szabadságolt lovak bevonultatnak, a bérletnyertes köteles a származó nagyobb szükségletet és az esetleg engedélyezett pótlékokat a szerződött árak mellett szállítani.

A Piliscsaba melletti tábor és Örkény melletti lőtérre vonatkozó ajánlatok az egész bérleti tartamra azaz 1905. január 1-től 1905. szeptember 30-ig kell hogy szóljanak.

Valamennyi állomáson a kenyérnek készítése ott helyben eszközözendő.

A katonakenyér 700 gr. adagos csipókban állítandó elő. A kétadagos csipóknak térszabab 1600 grammot és kistűve 1400 grammot kell nyomnia.

A kézvényelések a szükségleti helyeken a kenyér és zabra nézve ötnaponként történnek.

A zab, ha az a csapat érdekében áll, a cs. és kir. hadtest-hadbizottság jóváhagyása mellett kivételesen 10 vagy 15 napra is kézvényelhetők.

A felvételezési helyiségek 1-9 km.-nél a laktanyától számítva, távolabb ne legyenek. Ha mindamellett ez távolabb volna, akkor a szállított köteles a kenyeret és zabot a szükségleti helyekre további díjazás nélkül elfuvarozni.

A zabszállító, a szállítandó zab megvizsgálása czéljából, raktárában lehetőleg egy jó állapotban levő szélrostat tartson készenlétben.

Általános határozmányok.

1. A tárgyalás 10 órakor délelőtt bizottságilag tartatnak meg, melyhez kizárólagosan írásbeli ajánlatok fogadtatnak el. Ezen ajánlatok a budapesti és székesfehérvári katonai élelmezési raktáraknál, valamint a főlkágyraktáraknál Kecskeméten, Szakadkán, Tolnában, Kaposváron és Pécsen ingyen kapható ajánlati minták szerint szerkesztendők. Az ajánlattevők saját érdekükben felhivatnak, ezen ajánlati mintákat használni.

2. Az 1 koronás bélyeggel ellátott ajánlatoknak, lepecsételt boríték alatt, az előírt bánatpénzsekkel együtt, külön boríték alatt való csatolása mellett, a tárgyalásra kitűzött napon, legkésőbb délelőtti 10 óráig kell a tárgyaló-bizottsághoz beérkezniük; későbbben érkező, vagy távirati úton tett ajánlatok nem vétetnek tekintetbe.

Ajánlatok ki nem írt cikkekre, továbbá ajánlatok, melyek hosszabb időre, mint a kiírt szállítási időtartamra szólnak, feltétlenül és azonnal visszautasítottatnak, és ajánlatok a tárgyalás rákövetkező napjától kezdve 14 napnál rövidebb impegnoval nem vétetnek tekintetbe.

Ezenkívül a tárgyaló-bizottság részéről mindazon ajánlatok nem vétetnek tekintetbe, melyekben egy és ugyanazon cikkknél, a kiírt biztosítási idő tartamának egyes szakaira, különböző ajánlatok tétettek.

A terményeknek általános mozgósítás esetén való kiszolgáltatására nézve, a szállítási feltételek füzetének XXVII. pontjára különösen utalattik.

Azon esetben, ha valamelyik állomáson a szállító, vagy a vele érintkezésben álló személyzetnek lovai között ragályos betegség ütne ki, a katonai igazgatásnak jogában állandó, a fennforgó ragályveszélyes állapotokról kiadott katonai állatorvosi bizonyítvány alapján, a loállományban — az igazolt szükség tartamára — a szükséghez képest esetleg más járványmentes állomásról való szállítás utjánai élelmezés-iránt intézkedni; a nélkül, hogy a szállítónak valamely kártalanításra igénye származnék abból, hogy a lópát ezen időre nem töle vétetett fel.

Ha valamely ajánlatban a számokkal és betűkkel írt ár között eltérés mutatkozik, akkor a betűkkel írt ár fog helyesnek tekintetni.

3. Ha az ajánlat «összeségesen» értetik, akkor ez az ajánlatban határozottan hozzátendő, mert minden ajánlat ezen világos hozzátétel nélkül mint nem össze-ségesnek fog tekintetni. Minden ajánlattevő, a szerződési kötelezettségben már álló vállalkozók kivételével, üzleti képességét s erre vagyonának elégséges voltát, a kereskedelmi és iparkamara által, ha pedig a kereskedelmi lajstromba bejegyzett cégje nem volna, és pedig az ipart és kereskedelmet fűző az I-ső fokozatu politikai hatóságok által, a gazdasággal foglalkozó nem bejegyzett pedig a gazdasági egylet által kiadott bizonyítvánnyal igazolni tartozik. (Folyt a t. old.)

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zalogkölcson Részv.-társ.

Irodái: VI. ker., Andrassy-ut 5. (saját házában) 10243
 Befizetett részvénytőke 10 millió korona. Elfogad betéteket takarékbetét könyvecsék és pénztári jegyek ellenében 4%-os kamatozással, valamint folyó-számlában (check-számlán). A 10%-os betétkamat-adó az intézet fizeti. Le-számított váltókat, előlegeket nyújt értékpapírokra. VÁLTÓ-ÚZLETE megbizásból teljesíti mindenféle értékpapírok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett s foglalkozik minden a váltóüzletek keretében tartozó üzletágakkal. Üzleti órák: délelőtt 1/2-ig, délután 1/2-ig. Magyar kir. osztályorszjegyek főelárusító helye IV., Ferencziek-tere 2. szám. Kézi zálogüzletei: IV., Károly-körút 18., IV., Ferencziek-tere és Irányi-u. sarkán, VII., Király-u. 57., VIII., József-körút 2., Üllői-út 6. sz.

Legjobb spiritus-lámpák

fűtő és főző 10654
 petroleum-kályhák.

Salonpetroleum csak I-ső rendű. Árjegyzéket ingyen és bérmentve.

Brünnner Testvérek

petroleum-, gáz- és villany-lámpa gyár.
 Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 3.

KIRNER JÓZSEF cs. és kir. udv. puskaüzem, az olasz királyi őrségnek advari szállítója, BUDAPESTEN raktára: IV., Bécsi-utca 2., gyára Róza-utca 7.
 Duna ellátott raktár legújabb szerkezeti kettős vadász-egyekből, golyógyverek, amerikai Winchester sorétes ismétlő fegyverek, forgópisztolyok, szalonfegyverek és pisztolyok, tölthetők és vadász-szerekből, melyek jóságáért kezeskedik. (Alapított 1808. évben.)

PARÁDI ÜVEGGYÁR RAKTÁRA

GÖRÖG ISTVÁN BUDAPEST M. ker. Kossuth Lajos utca 15. sz.
 Nagy választék mindenféle üvegekben. Arzali készletek stb.
 Igen jutányos árakon.

DAVID KÁROLY ÉS FIA

Sürgönyos Cartonage. Budapest, I., Mészáros-utca 33. 10651

Gyár: Papírtányért, bon-bontert és járdint-dobozokat. Sajtolat kerek dobozokat, legmont sen elárha tó, összehajtható dobozokat pályák, kő gypot, stb. csomagolására. Híntődobozok, valamint hássott lamos-otlvak tetésés szerinti nagygyánban. Teásdobozok 1/4 kgr-tól 10 kgr.-ig, valamint 6, 10 és 20 filléres tea csomagolásához. Szekrénycsipke és köpő-ládapapír legújabb szín és kivágásban. Allandó kiállítás a fenti cikkekkel a városilgeli íarcsarnokban megtekinthető.

Az ilyen bizonyítványok nem az ajánlattevő, hanem a felsorolt hivatal vagy egyesület által a tárgyaló bizottsághoz hivatalosan juttatandók. Bizonyítványok, melyek a tárgyalás napjától számított két hónál korábbi kelettel bírnak, tekintetbe nem vétetnek. Ezen bizonyítványokból a szállítási képesség terjedelmének ki kell tűnnie.

4. A tárgyalásokra nézve a Budapesten, 1904. évi október hó 1-én kelt hivatalosan két példányban kiadott feltételek füzetének határozatai mérvadóak. Ezek betekinthetők a cs. és kir. 4. hadtest hadbizottságánál, a budapesti és székesfehérvári cs. és kir. élelmezési raktáraknál, naponta délelőtt 9 órától 12-ig.

Az ezen szállítási feltételek füzetében foglalt feltételek betartására minden ajánlattevő az ajánlat benyújtásával már kötelezve van.

Ezen szállítási feltételek füzete az előbb említett élelmezési raktáraknál nyomtatott ivenként 8 filléért el is adatnak.

5. Községek és termelők a bánatpénz letételétől mentesek; de ajánlataikért s az ezekben elvállalt kötelezettségeikért, úgy mint más vállalkozók, szavatolni tartoznak.

6. Az élelmi cikkeknek az állomáshoz tartozó helysegekbe való elfuvarozására nézve, a feltételi füzet XVII. pontja értelmében, külön ajánlat teendő, mert különben feltételeztetik, hogy az elfuvarozás a követelt szállítási árban már bentfoglaltatik. Ha az elfuvarozásra többen egyenlő árak mellett ajánlkoznak, akkor ezek közül az, ki az illető cikkek szállítását elnyerte, előnyben részesül.

7. Az ajánlkozók a hadigazgatásnak ajánlatuk elfogadása iránti nyilatkozata tekintetében lemondanak az 1875. évi XXXVII. törvényozikk 314. és 315. §-ában valamely ajánlat elfogadása iránti nyilatkozatra nézve megállapított határidőnek betartásáról.

8. Az ajánlattevők felhivatnak, ajánlatukban arra nézve is nyilatkozni, vajjon készek-e az ajánlatokban foglalt árak és feltételek mellett a m. kir. honvédség szükségletét is szállítani, ha a m. kir. honvédség illetékes hatóságai részéről ezen szállítások óhajtatnak.

Kelt Budapesten, 1904. évi október hó 1-én

A cs. és kir. 4. hadtest hadbizottsága.

Megjegyzés. Az ajánlat lepecsételő és borítékára irandó: «Ajánlat az 1904. évi október hó 1-én kihirdetett s 1904 október hó 24-én tartandó tárgyaláshoz.» A letéteményezett bánatpénz az ajánlatban részletezendő.

Magyarnak Pécs! Németnek Bécs!

Kinizsi Pál ébresztő-óra 21 cm. magas I-ső rendű minőség, nikelzett v. bronzokban erős kellemes csengéssel

5 korona 60 fillér.

Kapható 10588

SCHÖNWALD IMRE

órásmesternél, PÉCSETT.

DUSE műsordarabjainak szövegeknyvei.

Monna Vanna. Dráma 3 felvonásban. Irta Maeterlinck, fordította Ábrányi Emil. 30 fillér. (A «Magyar Könyvtár» 315. száma.)

A Kaméliás hölgy. Dráma 5 felvonásban. Irta ifj. Dumas Sándor, fordította Szemere Áttila. 30 fillér. (A «Magyar Könyvtár» 15. száma.)

Otthon. Dráma 4 felvonásban. Irta Sudermann, fordította Márkus M. 60 fillér. (A «Fővárosi Színházak Műsora» 100-101. száma.)

Tájékoztató a magyar színműirodalomban. A fővárosi színházak műsordarabjainak jegyzéke. Érdeklődőknek ingyen.

Kaphatók: Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer P. és Fia) részvénytársaságánál Budapest, VI., Andrassy-út 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

Villanyos zseblámpa.

Könnyű nyomásra azonnal világos villanyos fény sugárzik. Teljesen vestélytelen. Könnyen és kényelmesen zsebben hordható. E lámpát évekig lehet használni, mivel a kiegészítő batteriát újjal lehet pótolni. Ár teljesen felszerelve 3 K. fényzórával 4 K. Pól-batteria darabonként 1 K. Előre-fizetés vagy utánvételt 2974

J. KÖNIG, Wien, VII., Westbahnstrasse 36.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.

Olcso cseh agytoll!

3 külső: új fosztott 0.60 K, jobb 12 K, fehér pehelypuha fosztott 18 K, 24 K, hófehér pehelypuha fosztott 30 K 36 K Szállítás portmentes, utánvét. A kieserlés és visszavétel portmentesítés ellenében megengedték. 10914

Benedikt Sachsel, Lobes 279. Post Pilsen, Böhmen.

Schicht-szappan

Mindenütt kapható! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva.

Vértess-féle sóborszesz Minden házban szükséges.

A Kalap-király 3, 4, 5 koronás különlegességeken elismert specialista. Kossuth Lajos-utca végén, Eskü-út, Klótild-palota.

Ha őszül a haja ne használjon mást, mint a

„STELLA“-HAJVIZET, mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti szímet adja vissza. Uvegje 2 K. ZOLTAN BELA gyógyszerárában, Budapest, V/49, Szabadság-tér, Sétátér-utca sarkán.

VASÁRNAPI UJSÁG

43. SZ. 1904. (51. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ NAGY MIKLÓS FŐMUNKATÁRS PÓRMSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, OKTÓBER 23.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) együtt egész évre 24 korona, félévre 12 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 16 korona, félévre 8 * A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) egész évre 10 korona, félévre 5 * Külföldi előfizetésekre a postaiak meghatározott viteldj is csatolandó.

A SZÁSZORSZÁGI TRÓNVALTOZÁS.

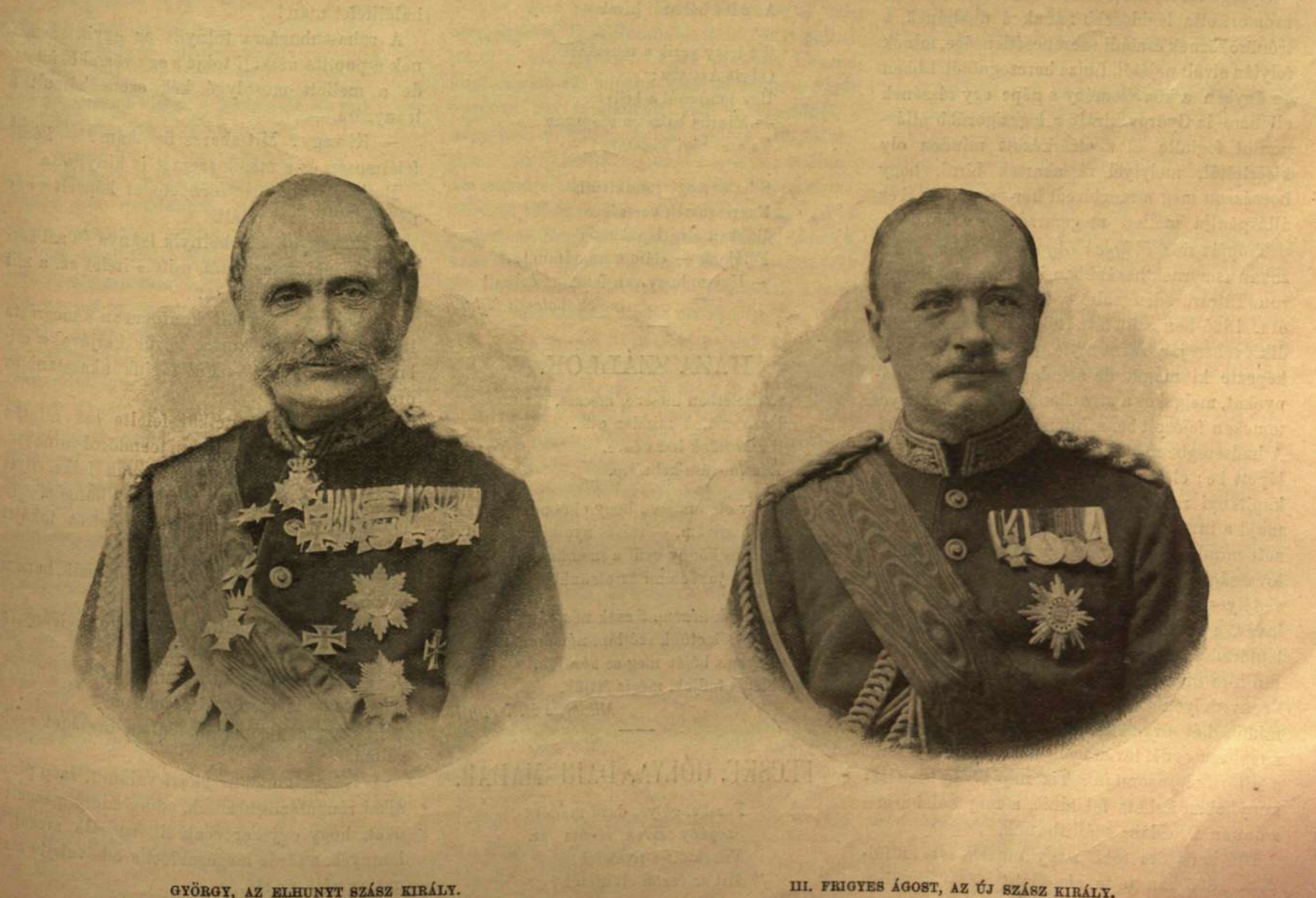
NÁLUNK is őszinte részvétet keltett György szász király halálának híre, mert általános ismeretes, hogy az elhunyt uralkodó ősz királyunk benső barátainak egyike volt. Különben is György király hosszú élete s rövid uralkodása alatt mindig mint kiválóan művelt, a tudomány iránt komolyan érdeklődő, katonai babérokkal ékesített férfiú általános rokonszenvét és tisztelőt élvezte népének.

György király épen hetven éves volt, mikor 1902 június 19-ikén trónra lépett. 1832-ben született. Atyja, János király, a maga idejében nemcsak jeles uralkodó volt, hanem az irodalom s a tudomány terén is nagy arányú munkásságával mély nyomokat hagyott maga után.

Dante-fordítása, melyet Philaletes név alatt adott ki, mint kora egyik legkitűnőbb Dante-kutatóját tette ismertté, eredeti költeményei pedig egykor nagyon kedvelt olvasmányai voltak a német közönségnek. A tudós király természetesen fiait s köztük a korra második Györgyöt is igen gondosan taníttatta s komoly tudományos műveltségben részesítette. György herceg a bonni egyetemre járt s tanultársára volt Frigyes porosz hercegnek, a későbbi német császárnak, II. Vilmos császár atyjának. Ezután egész erejével a katonai szolgálatra adta magát, nagy kedvvel foglalkozott a csapatok kiképzésével, melyeket aztán 1866-ban és 1870-ben sikerrel vezetett a harctéren is.

A porosz-osztrák háborúban a szászokat a hagyományos barátság a Habsburgok táborába vezette. György herceg ekkor a Clam-Gallas hadtestébe volt beosztva s az Iser fensíkján foglalt állást. A vezérlet hibái s egyéb körülmények e hadjáratban a 60,000 emberből álló szász sereget végzetes sorsra juttatták, de e csapatok Gitschin mellett Albert és György hercegek ügyes vezetése alatt kitűntek bátorságukkal és szívósságukkal. György herceg e háború után mint altábornagy és hadosztály-parancsnok nagy szakértelemmel vitte keresztül a szászországi hadsereg újjászervezését az általános hadkötelesség alapján.

Az 1870-ik évi porosz-francia háborúban György herceg először a 23. hadosztály pa-

Testesség, Kövértestűség.

Hogy nyúlánkká legyünk a nélkül, hogy az egészségünknek ártson, használjuk a **Pilules Apollo-t**, mely tengeri növények alapján van előállítva és párisi orvosok által jóváhagyva.

E könnyen betartható gyógyszer elhajtja a túlságos embonpoint csaltatlanul és biztosítja rövid idő alatt a kövértestűség gyógyulását mind a két nemnél.

Ez a tika minden elegáns hölgynek, ki nyúlánk és fiatalos alakját meg akarja őrizni. Egy üveg ára utasítással együtt K 6.45 bérmentve, utánvéttel K 6.75.

J. Ratié, Pharmicien, 5, Passage Verdau, Paris (9e).

Raktár Berlinben: B. Hadra, gyógyszerész, Spandauerstrasse 77.

Ausztria-Magyarországban: Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12.

UGORKATEJ

Az egyedül létező valódi angol SZÉPÍTŐSZER, mely már 2-3-szori bekenés után biztosan hat és a bőrnek nem árt, a Balassa-féle valódi angol

Elővált minden arczfeszítélságot, kiütést, pattanást, szepőt, májfoltot, bőrrákát (mitesszer) stb. és az arcznak friss üdöséget, fiataloságot kölcsönöz. 1 üveg 2 K. Ehhez ngorkaszappan 1 kor., póndre 1.20 kor.

Balassa Kornél gyógyszerész, Budapest, Erzsébet-utca 15.

Kapható minden gyógyszerárában. — Főraktár Budapest: Török József gyógyszerész, Király-utca 12. és Andrásy-út 26. Dr. Egger Leó Nádor-gyógytára, Váci-körút 17. Zoltán Béla gyógyszerárában, V. Szabadság-tér, továbbá a következő drogériákban: Detsinyi Frigyes, V. ker., Marokli-utca 2. Fodor Márton, VIII. ker., Király-utca 42. Lux Mihály, IV. Múzeum-körút 7. Szaruda Nándor, IV. Kossuth Lajos-utca 7. Molnár és Móser, IV. Korona-Herceg-utca 11. 10289

ÉLŐVIRÁGOK csokrok, koszorúk kaphatók

PÁSZTORY M. élővirágkereskedésében

Budapest, VIII., Nemzetiszinház. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. 10613

Császárfürdő BUDAPESTEN téli és nyári gyógyhely.

Előrangú, E kénesvízi gyógyfürdő pártalan, gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdővel, pompás ásványvíz uszodákkal, hő- és kádfürdővel. Prospektus ingyen bérmentve.

ZSIGMONDI KÁROLY kocsigyártó, Budapest, IX., Imre-utca 3, a központi vásároknak mögött. Árjegyzék ingyen és bérmentve küld. Múzeum-körúti raktárát beszüntette. Használja kocsikat becsérel, javításokat elfogad.

Hazai gyártmány! KLEINOSCHEG SEC

UJDONSÁG! ELSŐ MINŐSÉGŰ PEZSGŐ.

KLEINOSCHEG TESTIVÉREK csász. és kir. udvari szállítói pezsgő pinczéi BUDAFOK. 10301

Tokaji China Vasbor.

Városszegénység, étvágytalanság, asztor, idegesség gyógyítására és gyenge gyermekek erősítésére a leghatásosabb készítmény a KRIEGER-FÉLE

E nagyon kellemes ízű ital kiváló sajátosságát az orsz. egészségügyi tanács is meitatta, s a székelyországi belügyminiszterium engedélyvel látta el. Kis üveg K 3.20, nagy üveg K 6.

Főraktár: KORONA-GYÓGYSZERTÁR, Balizsot, Kilyin-tér. 10644

MATTONI-FÉLE GIESSHUBLER SZÁVANYÓ-KŰT

Mindenütt, minden gyógyszerárban kapható. A házban és az uton nélkülözhetetlen szernek van elismerve

Thierry A. gyógyszerész balsama.

Legjobb hatású rossz emésztést és a vele együtt fellépő betegségeknél, mint felbőgös, gyomorégés, székrekedés, sav képződés, teltségérzet, gyomorgörcs, étvágytalanság, katarhus, gyuladás, gyengeségi állapot, felfúvódás stb. stb. Működik mint göres- és fájdalomcsillapító, köhögést szüntető, nyálkaoldó és tisztító szer.

Postán legkevesebb széküldés 12 kis vagy 6 nagy üveg 5 K költségmentesen, 60 kis vagy 30 nagy üveg 15 K költségmentesen netto.

Kicsinybeni eladásnál a raktárakban 1 kis üveg ára 30 fillér, 1 ketős üveg 60 fillér.

Ügyeljünk az egyedüli törvényileg bejegyzett áld azazra védjegyre: „Ich dien.“ Egyedül ez valódi.

Ezen védjegy utánása, valamint más törvényileg nem engedélyezett, így forgalomba nem hozható balsam-gyártmányok viszonteladása törvényileg tilva van. 10647

MARGIT-CREME, mely vegytista, sem higányt, sem ólmot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ezen világírű arckrémés pár nap alatt elvált szepőt, májfoltot, pattanást, bőrrákát (mitesszer) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat, redőket, himlilyeket és az arcot hófehérre, simává és üdűvé varázsolja. Ara nagy üveg 2 kor., kis üveg 1 kor.

Margit hógyper 1 kor. 20 fill., Margit szappan 70 fill., Margit fogpép (Zahn-pasta) 1 kor., Margit arcorv 1 korona.

Hamisítványok bíróság üldözötenek.

Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: **Földes Kelemen gyógyszerész, Arad.** Budapesti főraktár: Török József gyógyszerész, Király-utca 12. és Andrásy-út 26. Kapható minden gyógyszerárban.

MELANOGENE fekete és barna színben.

Ezen kitűnő és ártalmatlan készítmény kinyúl hajat, szakált, bajuszt pár perc alatt feketére vagy barnára lehet festeni. A szín állandó és a természetes szintől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem p. sakt. Ara 2 kor. 80 fillér. 10159